

**POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W SOSNOWCU**

**STAN SANITARNY
I SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA
MIASTA SOSNOWIEC**

w 2008 roku

LUTY 2009

SPIS TREŚCI

I. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ SOSNOWCA

1. Choroby zakaźne.....	6
1.1 Choroby o etiologii wirusowej.....	11
1.1.1.Ospa wietrzna.....	12
1.1.2.Grypa.....	12
1.1.3. Różyczka.....	13
1.1.4. Świnka.....	13
1.1.5. Wirusowe zapalenia wątroby.....	13
1.2 Choroby zakaźne o etiologii bakteryjnej.....	14
1.2.1.Gruźlica.....	15
1.2.2.Borelioza (Płonica).....	16
1.2.3.Krztusiec (Koklusz).....	16
1.2.4.Choroba meningokokowa.....	16
1.2.5.Zakażenia wywołane przez <i>Mycoplasma pneumoniae</i>	17
1.3 Choroby zakaźne wywołane przez pasożyty.....	17
1.3.1.Świerzb.....	18
1.3.2.Wszawica.....	18
1.3.3.Toksokaroza.....	18
1.3.4.Glistnica.....	19
1.3.5.Owsica.....	19
1.3.6.Lamblioza.....	19
1.4 Pokąsania.....	19
2. Szczepienia ochronne jako prewencja zakażeń.....	20
3. Nadzór nad zakładami opieki zdrowotnej.....	24
3.1. Lecznictwo zamknięte.....	24
3.2 Ogniska epidemiczne.....	27
3.3 Lecznictwo otwarte.....	27
4. Nadzór nad gabinetami prywatnymi.....	28
5. Nadzór nad zabiegami deratyzacyjnymi.....	29
6. Bioterroryzm.....	30

II.	OCENA W ZAKRESIE ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	
1.	Stan sanitarny obiektów produkcji i obrotu żywnością.....	32
1.1.	Zakłady produkcji żywności.....	33
1.2.	Obiekty obrotu żywnością.....	34
1.3.	Obrót żywnością w systemie targowiskowym, obnośnym i obwoźnym.....	35
1.4.	Zakłady żywienia zbiorowego.....	36
1.5.	Mała gastronomia.....	37
2.	Akcje.....	37
3.	Ocena transportu żywności.....	37
4.	Współpraca z innymi służbami kontroli.....	37
5.	Nadzór nad importem / eksportem.....	38
6.	Jakość zdrowotna środków spożywczych.....	38
6.1.	Jakość zdrowotna środków spożywczych krajowych.....	38
6.2.	Jakość zdrowotna środków spożywczych importowanych.....	40
7.	Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością oraz kosmetykami.....	40
8.	Interwencje.....	41
9.	Wnioski końcowe.....	41
III.	OCENA STANU SANITARNEGO URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTKU PUBLICZNEGO	
1.	Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia.....	44
2.	Ocena jakości wody ciepłej w obiektach zbiorowego zamieszkania i lecznictwa zamkniętego.....	48
2.	Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpieli i rekreacji.....	48
3.	Baseny.....	49
4.	Ochrona powietrza atmosferycznego.....	49
5.	Obiekty użyteczności publicznej.....	50
6.	Interwencje.....	51
IV.	OBIEKTY NAUCZANIA I WYCHOWANIA	
1.	Ocena stanu sanitarno - technicznego placówek oświatowo –wychowawczych.....	54
2.	Ocena mebli szkolnych i przedszkolnych.....	56
3.	Higieniczna ocena tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych.....	56

4.	Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi.....	57
5.	Dożywianie dzieci i młodzieży.....	57
6.	Opieka zdrowotna nad uczniami.....	58
7.	Infrastruktura do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego.....	58
8.	Szkolnictwo wyższe.....	59
9.	Wypoczynek letni i zimowy dzieci i młodzieży.....	60
V.	WARUNKI PRACY W ZAKŁADACH NA TERENIE SOSNOWCA.....	62
1.	Czynniki rakotwórcze i mutagenne w środowisku pracy.....	63
2.	Czynniki szkodliwe w środowisku pracy.....	64
3.	Choroby zawodowe.....	67
4.	Wnioski.....	69
VI.	ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY.....	71
VII.	DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – ZDROWOTNA W 2006 ROKU	
1.	„Radosny Uśmiech – Radosna Przyszłość ”.....	82
2.	„ Wolność Oddechu – Zapobiegaj Astmie ”.....	82
3.	„ Trzymaj Formę ”.....	83
4.	„ Program ograniczenia zdrowotnych następstw palenia tytoniu ”.....	83
5.	„ Profilaktyka HIV / AIDS ”.....	85
6.	Światowy Dzień Zdrowia.....	86

I.
OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ
SOSNOWCA

Jednym z głównych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sosnowcu jest ochrona zdrowia mieszkańców Sosnowca w ramach zapobiegania, zwalczania i rejestrowania chorób zakaźnych.

Analiza sytuacji epidemiologicznej Sosnowca w 2008 roku. dotyczy obszaru 91,26 km² zamieszkałego przez około 223 tysiące mieszkańców.

Zadania realizowane w zakresie ochrony zdrowia populacji przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sosnowcu oparte były o:

- rejestrację zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne,
- ustalanie źródeł i dróg przenoszenia drobnoustrojów,
- bieżący nadzór nad działaniami Zespołów Zakażeń Zakładowych w placówkach lecznictwa zamkniętego,
- kontrole stanu sanitarnego,
- kontrole prawidłowości przeprowadzanych procesów sterylizacyjnych, dezynfekcyjnych, dezynsekcyjnych i deratyzacyjnych ,
- ocenę działań przeciwepidemicznych,
- prewencję zakażeń poprzez nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych w ramach realizacji Programu Szczepień Ochronnych zarówno obowiązkowych jak i zalecanych,
- nadzór nad gospodarką preparatami szczepionkowymi.

1. CHOROBY ZAKAŹNE

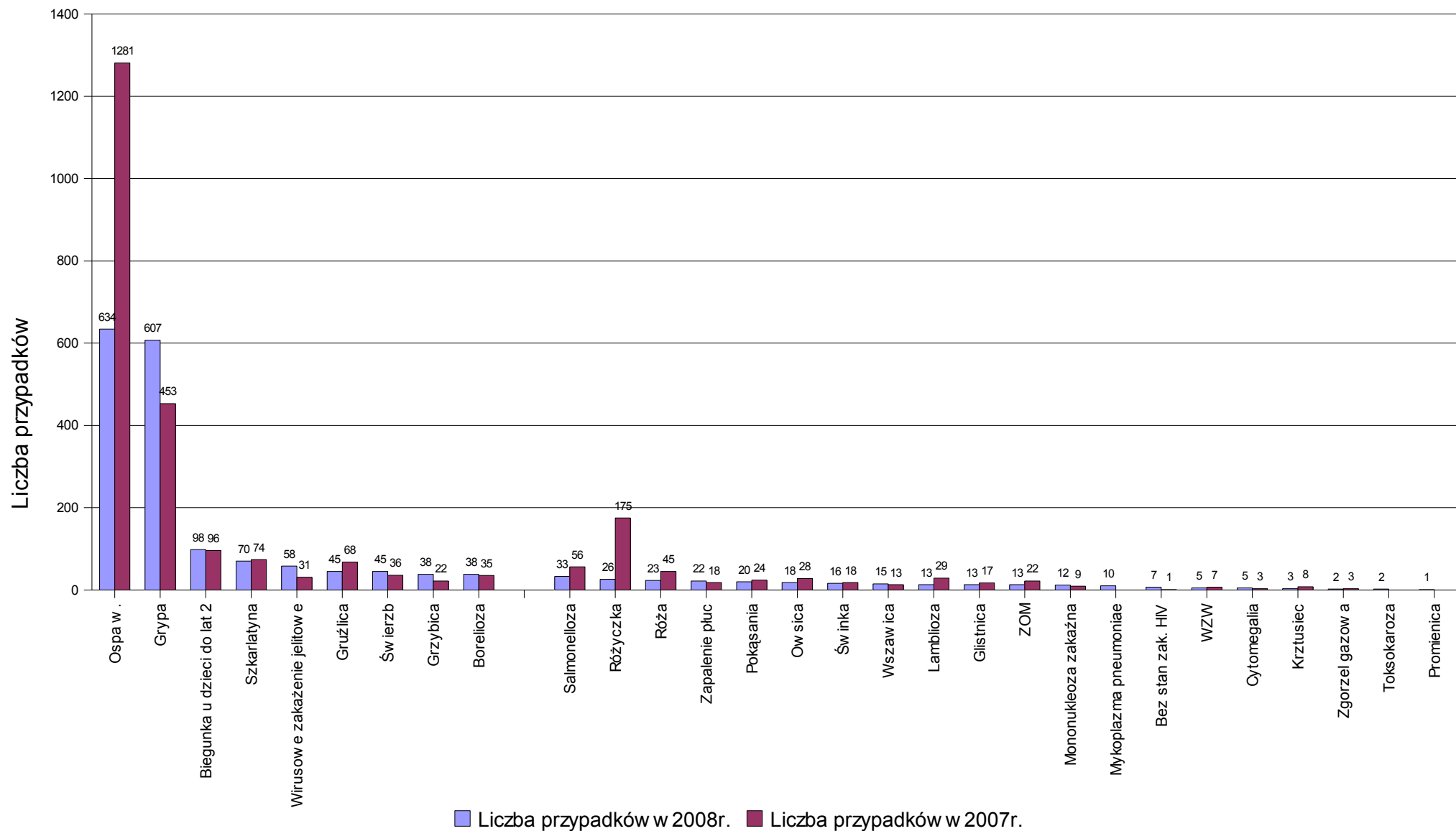
W 2008 roku zarejestrowano zmniejszoną liczbę zachorowań na choroby zakaźne, pasożytnicze, zatrucia, pokąsania i inne (2023 przypadki) w porównaniu z 2007 rokiem (2780 przypadków).

Zachorowania	Liczba przypadków w 2008 r.	Liczba przypadków w 2007 r.
Ospa wietrzna	634	1281
Grypa	607 (w tym 161 dzieci w wieku od 0-14)	453

Biegunki u dzieci do lat 2	98	96
Szkarlatyna	70	74
Wirusowe zakażenie jelitowe	58 (rotawirusy-32, inne-26)	31 (rotawirusy-20, inne-11)
Gruźlica	45	68
Świerzb	45	36
Grzybica	38	22
Borelioza	38	35
Posocznica	34 (w tym 13 posocznic bakteryjnych noworodków)	35 (w tym 21 posocznic bakteryjnych noworodków)
Salmonelloza	33	56
Różyczka	26	175
Róża	23	45
Zapalenie płuc o etiologii zakaźnej	22	18
Pokąsanie osób przez zwierzęta	20	24
Owsica	18	28
Świnka	16	18
Wszawica	15	13

Lamblioza	13	29
Glistnica	13	17
Zapalenie opon mózgowych	13 (w tym 2 meningokokowe)	22
Mononukleozą zakaźną	12	9
<i>Mykoplasma pneumoniae</i> jako przyczyna chorób	10	0
Bezobjawowy stan zakażenia wirusem HIV	7	1
Wirusowe zapalenie wątroby	5 (w tym: 2- typ B, 2- typ C, 1- inne)	7 (w tym:1- typ A, 4- typ B, 1- typ C, 1- inne)
Cytomegalia	5	3
Krztusiec	3	8
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	3	7
Zgorzel gazowa	2	3
Toksokaroza	2	0
Choroba wywołana przez HIV	1	0
Promienica	1	0
Tasiemczyca	0	1
Denga	0	1
Zatrucie substancjami nie stosowanymi w lecznictwie	0	1

Choroby zakaźne w latach 2008 i 2007

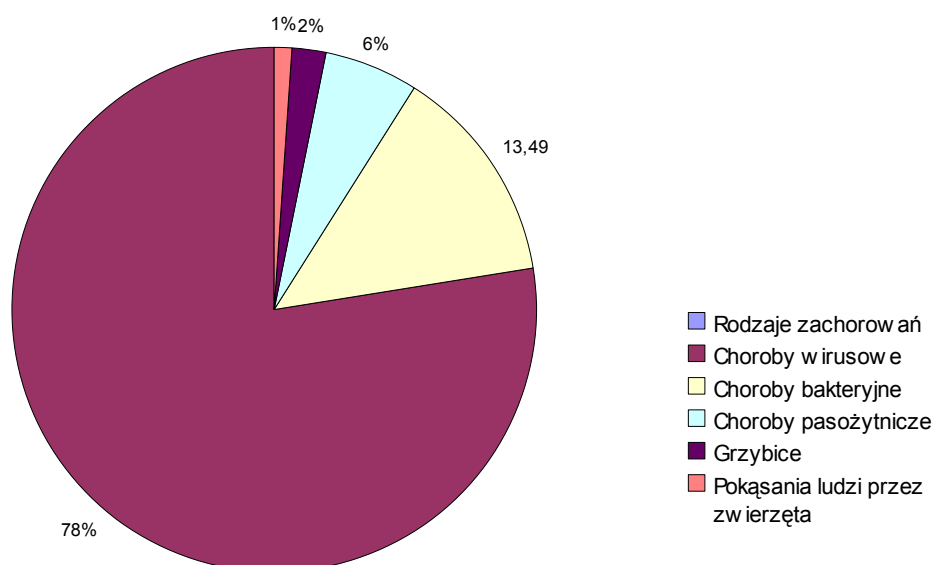
Analiza porównawcza sytuacji epidemiologicznej za rok 2008 w porównaniu z 2007 rokiem wskazuje na znaczny spadek zachorowań na takie choroby zakaźne jak: **ospa wietrzna, różyczka, gruźlica, salmonelloza, róża, lamblioza, owsica, zapalenie opon mózgowych, wirusowe zakażenie jelitowe, krztusiec, inne bakteryjne zakażenia jelitowe.**

Wzrost zachorowań stwierdzono wśród chorób zakaźnych takich jak: **grypa, świerzb, borelioza, wirusowe zakażenie jelitowe, grzybica, zapalenie płuc o etiologii zakaźnej, wszawica, mononukleozą zakaźną, cytomegalia, toksokaroza, promienica, toksoplazmoza.**

L.p	Rodzaj zachorowania	Liczba przypadków	Wartość %
1	Choroby wirusowe	1420	77,56
2	Choroby bakteryjne	247	13,49
3	Choroby pasożytnicze	106	5,79
4	Grzybice	38	2,08
5	Pokąsania przez zwierzęta	20	1,09

Jak co roku większość zachorowań na choroby zakaźne stanowiły choroby o etiologii wirusowej.

Udział procentowy zachorowań zarejestrowanych na terenie nadzorowanym przez PPIS w Sosnowcu w 2008 roku

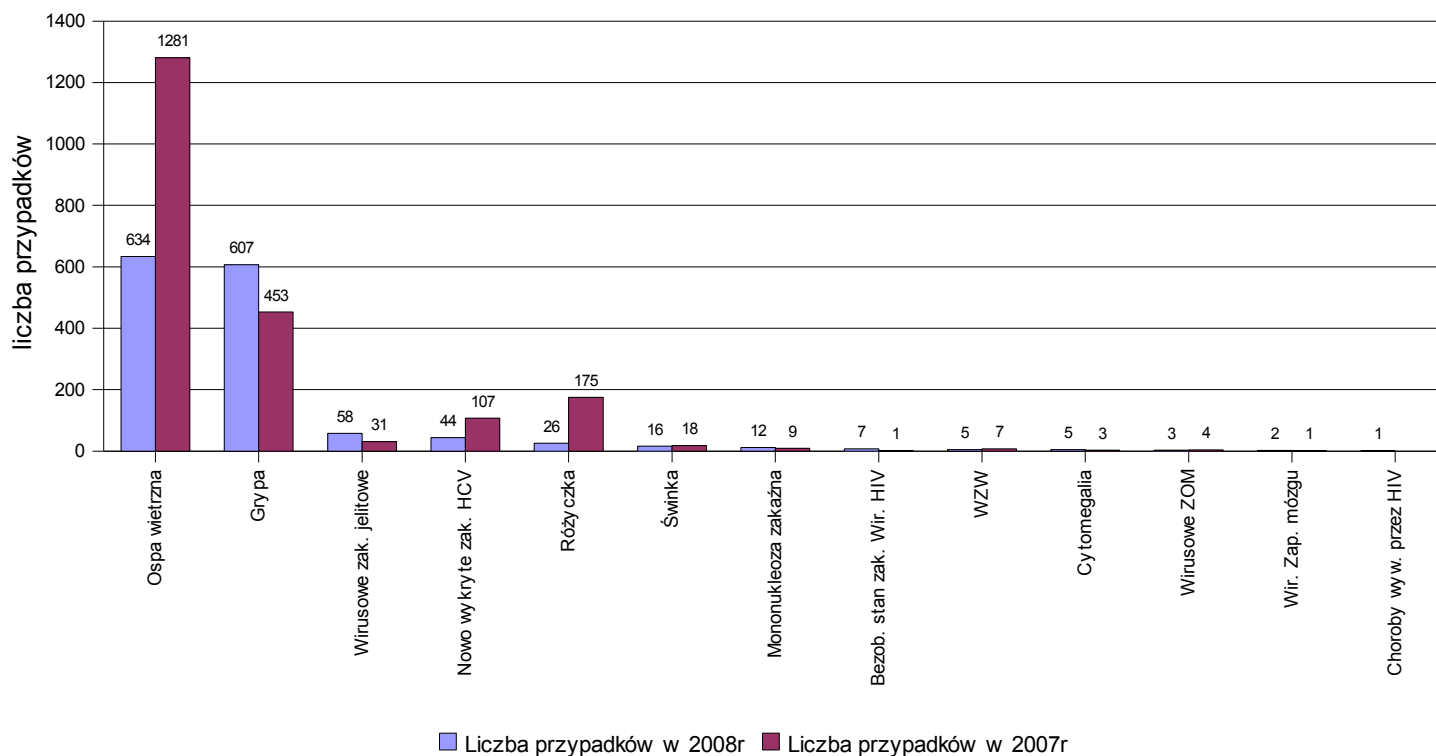
1.1. CHOROBY ZAKAŻNE O ETIOLOGII WIRUSOWEJ

Zarejestrowano 1420 przypadki zachorowań na choroby zakaźne o etiologii wirusowej, w tym głównie:

- ospa wietrzna – 634 zachorowań / 44,65 % infekcji wirusowych /,
- grypa – 607 zachorowań / 42,75% infekcji wirusowych /,
- wirusowe zakażenie jelitowe – 58 zachorowań / 4,08% infekcji wirusowych /,
- różyczka – 26 zachorowań / 1,83% infekcji wirusowych /,
- świnka – 16 zachorowań /1,13% infekcji wirusowych /.

L.p	Choroby o etiologii wirusowej	Liczba przypadków	%
1	ospa wietrzna	634	44,65
2	grypa	607	42,75
3	wirusowe zakażenie jelitowe	58	4,08
4	Nowo wykryte zakażenia HCV	44	3,1
5	różyczka	26	1,83
6	świnka	16	1,13
7	mononukleozą zakaźną	12	0,85
8	Bezobjawowy stan zakażenia wirusem HIV	7	0,49
19	WZW	5	0,35
10	cytomegalia	5	0,35
11	wirusowe zapalenie opon mózgowych	3	0,21
12	wirusowe zapalenie mózgu	2	0,14
13	choroba wywołana przez HIV	1	0,07
14	Ogółem	1420	100

Choroby zakaźne wywołane przez wirusy w latach 2008 i 2007

1.1.1 . Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest wysoce zakaźną chorobą charakterystyczną dla wieku dziecięcego. Wirus ospy rozprzestrzenia się drogą kropelkową powodując, w przeciągu 11-21 dni od zakażenia, pojawienie się na skórze swędzącej pęcherzykowej wysypki.

Na podstawie zebranych danych epidemiologicznych stwierdzono spadek zachorowań na ospę wietrzną w 2008 roku ,co w porównaniu z latami 2000 – 2007 pozwala na zauważenie **cyklicznego spadku zachorowań w odstępach 2 i 3 letnich** wśród dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym .

Wzrost zachorowań na ospę wietrzną w 2008r. zarejestrowano w miesiącach: kwiecień, maj, czerwiec, listopad, grudzień.

1.1.2 . Grypa

W 2008 roku zarejestrowano wzrost zachorowań na grypę w porównaniu z rokiem ubiegłym. Kontynuowany jest bieżący nadzór nad grypą w systemie SENTINEL w celu zmniejszenia zachorowań.

W programie SENTINEL tygodniowe meldunki o zachorowaniach pacjentów przekazywało:

- 9 lekarzy z 9 przychodni /do dnia 21.04.2008r./
- 8 lekarzy z 8 przychodni /od 28.04.2008r ./

1.1.3 . Różyczka

Zachorowalność na różyczkę w 2008 roku **spadła 5-krotnie** w porównaniu z 2007 rokiem .

1.1.4 . Świnka

W dalszym ciągu **utrzymuje się spadek** zachorowań na nagminne zapalenie przyusznic.

1.1.5 . Wirusowe zapalenia wątroby

W 2008 roku nie odnotowano zachorowań na WZW typu A; o połowę spadła liczba przypadków WZW typu B; wzrosły zachorowania na WZW typu C; WZW inne i nieokreślone - utrzymywały się na tym samym poziomie co w 2007 roku.

Zarejestrowano **spadek zgłoszonych** do PPIS w Sosnowcu przypadków nowo wykrytych nosicieli WZW . Ogólna liczba wynosi - 96 przypadków, w tym:

- 44 przypadki -nowo wykryte zakażenia HCV,
- 52 przypadki nowo wykryte zakażenia HBV.

W 2008 roku nadzorem epidemiologicznym objęto 187 osób z kontaktu. Do zaszczepienia przeciwko WZW typu B zakwalifikowano: 27 nosicieli HCV (wcześniej nie szczepionych p/WZW typu B), 2 osoby chore na WZW C, 7 osób z kontaktu z chorym na WZW typu B, 108 osób ze styczności z nosicielem HBV .

Zlikwidowano Poradnię Hepatologiczną / z dniem 30.04.2008r. / oraz **Punkt Szczepień przeciwko WZW typu B** / z dniem 31.05.2008r / w Przychodni Rejonowo - Specjalistycznej nr 10 w Sosnowcu przy ul. Hallera 5 – co w znacznym stopniu utrudnia dostęp pacjentów.

Do 30.04.2008r. w/w Poradnia przyjęła ogółem 861 pacjentów, w tym:

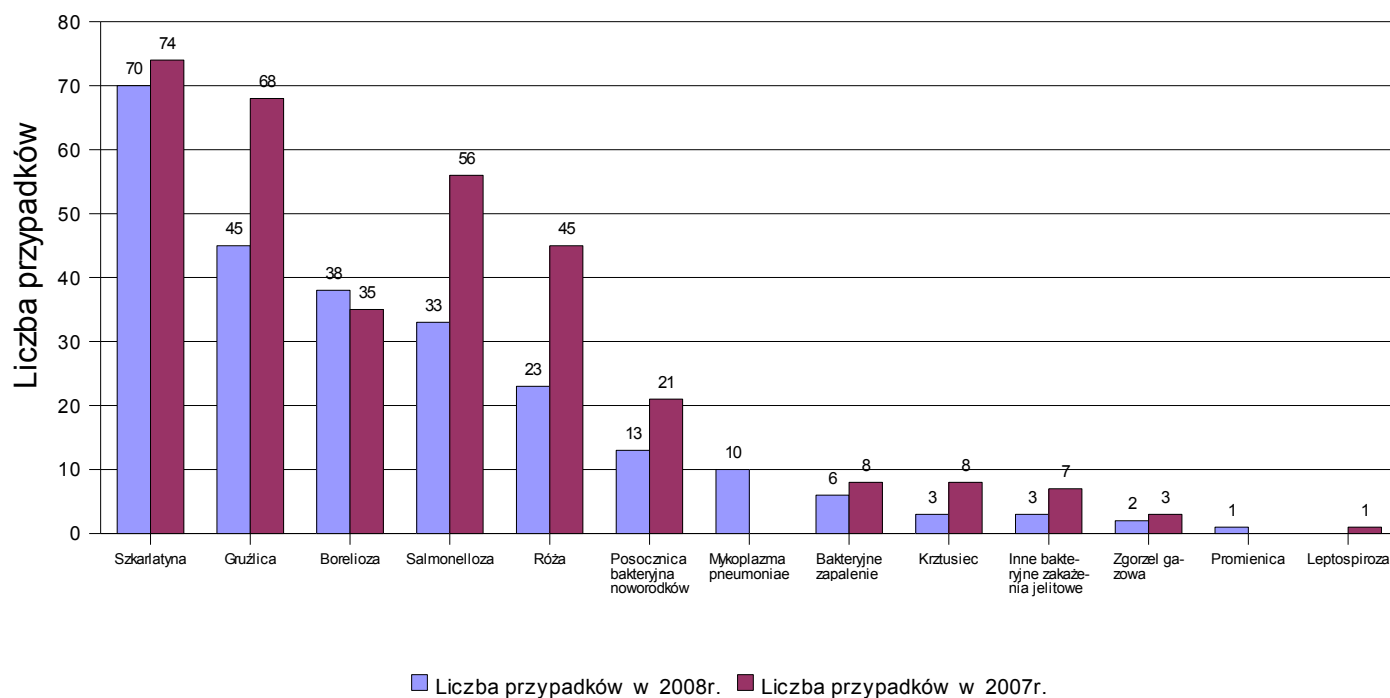
- nowo przyjętych – 114 osób,
- nosicieli HBV – 11 osób,
- nosicieli HCV – 3 osoby.

1.2. CHOROBY ZAKAŻNE O ETIOLOGII BAKTERYJNEJ

W 2008r. spadła liczba zachorowań na choroby zakaźne wywoływane przez bakterie. Liczba odnotowanych przypadków wyniosła **247** a spadek zachorowań dotyczył takich chorób jak: **szkarlatyna, gruźlica, salmonelloza, róża, posocznica, krztusiec, leptospiroza.**

Lp.	Nazwa choroby	Liczba przypadków	Wartość %
1	szkarlatyna	70	28,34
2	gruźlica	45	18,21
3	borelioza	38	15,38
3	salmonelloza	33	13,36
4	róża	23	9,31
5	posocznica bakteryjna noworodków	13	5,26
6	Mykoplasma pneumoniae jako przyczyna chorób	10	4,05
7	bakteryjne zapalenie opon mózgowych	6	2,43
8	krztusiec	3	1,21
9	inne bakteryjne zakażenia jelitowe	3	1,21
10	zgorzel gazowa	2	0,81
11	promienica	1	0,4
12	Razem	247	100

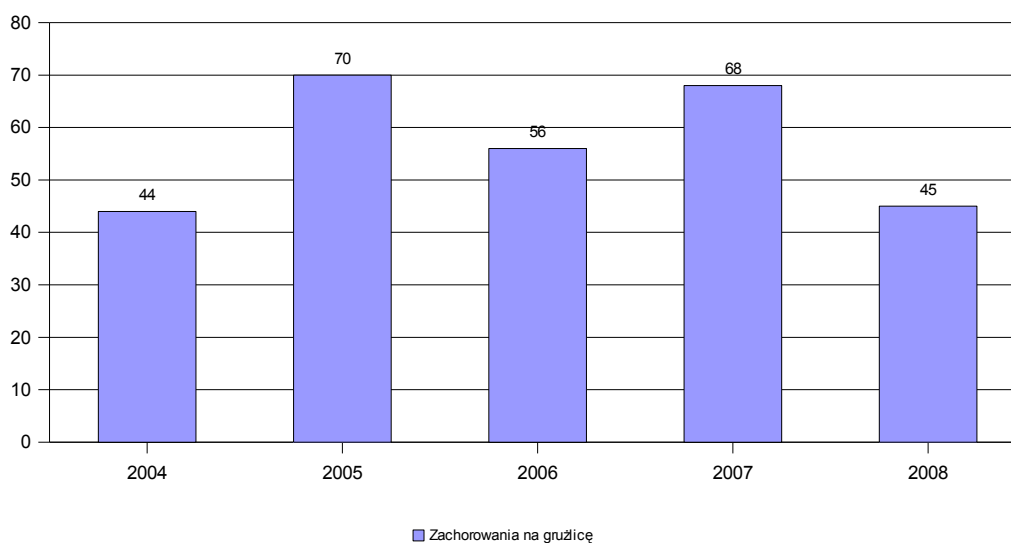
Choroby o etiologii bakteryjnej w latach 2008 i 2007

1.2.1 . Gruźlica

Gruźlica to choroba zakaźna ludzi i zwierząt, rozprzestrzeniająca się głównie drogą kropelkową, wywoływana przez prątki gruźlicy (*Mykobakterium tuberculosis*). W 2008 roku zarejestrowano spadek zgłoszeń zachorowań na gruźlicę. Wszystkie przypadki zachorowania odnotowano u osób dorosłych / 37 mężczyzn, 8 kobiet /.

Zachorowania na gruźlicę w latach 2004 - 2008

1.2.2 . Borelioza

Borelioza (choroba z Lyme) – wywoływana jest przez bakterie *Borrelia* przenoszone przez kleszcze rozwijające się praktycznie we wszystkich narządach i powodujące powikłania neurologiczne, reumatoidalne , układu krążenia, narządu wzroku, zmiany skórne.

W 2008 roku nieznacznie wzrosła liczba zachorowań na boreliozę w porównaniu z rokiem ubiegłym / poprawa zgłaszalności tej jednostki chorobowej przez lekarzy /.

1.2.3 . Krztusiec

Krztusiec – ostra choroba zakaźna układu oddechowego wywoływana przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertusis* charakteryzująca się nawracającymi napadami kaszlu i przedłużającą się dusznością. W analizowanym 2008 roku zarejestrowano 2-krotny spadek zachorowań w porównaniu z rokiem ubiegłym.

1.2.4 . Choroba meningokokowa

W analizowanym roku sprawozdawczym zarejestrowano 2 przypadki zapalenia opon mózgowo - rdzeniowych o etiologii meningokokowej. Prowadzono nadzór epidemiologiczny nad osobami z kontaktu z chorymi (łącznie 54 osoby).

Na terenie miasta zostały wytypowane dwie placówki leczenia zamkniętego / czynne całodobowo / do podania w wymaganym jak najkrótszym czasie osobom z kontaktu chemioprophylaktyki :

- dla dzieci - **Izba Przyjęć Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II** - Sosnowiec, ul. G. Zapolskiej 3 - (zastosowano chemioprophylaktykę u 2 osób z kontaktu).
- dla osób dorosłych – **Izba Przyjęć SP ZZOZ „Szpital Miejski” w Sosnowcu** - obiekt zlokalizowany, Sosnowiec, ul. Zegadłowicza 3 (zastosowano chemioprophylaktykę u 10 osób z kontaktu).

Powyższe działania w znacznym stopniu usprawniły wymagane działania profilaktyczne.

1.2.5. Zakażenia wywołane przez *Mycoplasma pneumoniae*

Ostra choroba zakaźna powszechnie występująca u ludzi, głównie u dzieci i młodzieży, objawiająca się m. in. dolegliwościami ze strony układu oddechowego, najczęściej przebiega pod postacią śródmiąższowego lub odoskrzelowego zapalenia płuc.

W 2008 roku zarejestrowano 10 przypadków zgłoszeń zakażeń wywołanych przez *Mycoplasma pneumoniae* głównie wśród dzieci i młodzieży (w 2007 roku nie odnotowano zgłoszeń zachorowań).

1.3 . CHOROBY ZAKAŻNE WYWOŁANE PRZEZ PASOŻYTY

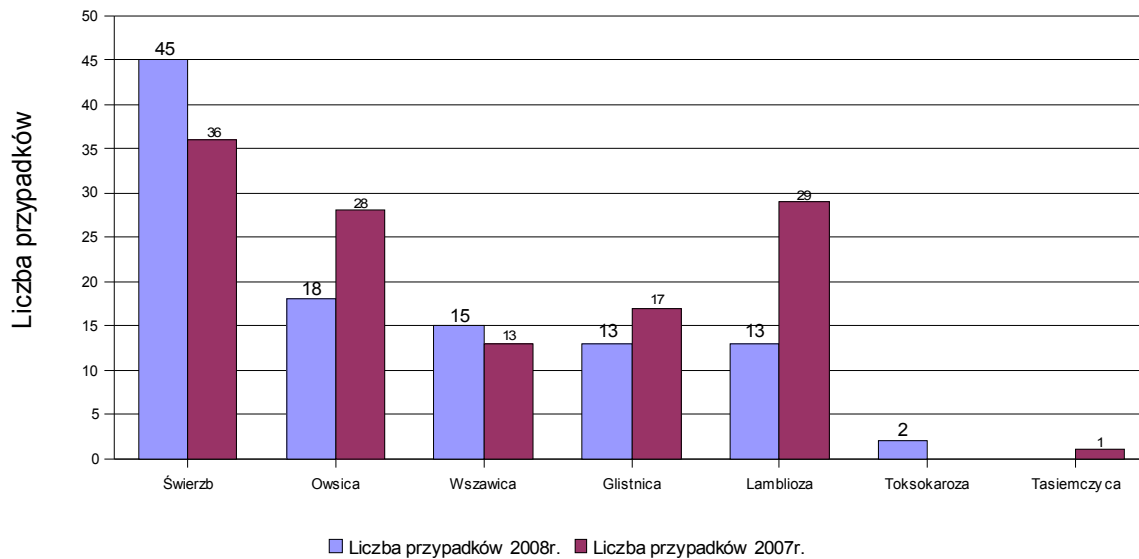
Pomimo ogólnego spadku zachorowań na choroby pasożytnicze (w 2008r. rozpoznano 106 przypadków, w 2007r. - 124 przypadki) w analizowanym roku wystąpił wzrost zachorowań na takie choroby jak:

- **świerzb**, / podobnie do lat ubiegłych dominował wśród w/w chorób /,
- **wszawicę**
- **toksokarozę**.

Spadek zachorowań wystąpił w przypadku takich chorób pasożytniczych jak: **lamblioza**, **owsica**, **glistnica**.

L.p	Nazwa choroby	Liczba przypadków	Wartość %
1	świerzb	45	42,45
2	owsica	18	16,98
3	wszawica	15	14,15
4	glistnica	13	12,26
5	lamblioza	13	12,26
6	toksokaroza	2	1,89
Razem		106	100

Choroby pasożytnicze w latach 2008 i 2007

1.3.1. Świerzb

Świerzb – jest zakaźną, silnie swędzącą chorobą wysypkową spowodowaną przez świerzbowca ludzkiego, który drażni kanały w warstwie rogowej naskórka. Przenosi się najczęściej przez bezpośredni kontakt np: podanie ręki, kontakt intymny, rzadko przez kontakt z zakażonymi przedmiotami – ręczniki, pościel. W 2008 roku zarejestrowano wzrost zachorowań na świerzb o ¼ przypadków w porównaniu do roku 2007.

1.3.2. Wszawica

Wszawica – jest chorobą zakaźną powodującą zmiany skórne wywoływane przez wszy (pasożyty żywiące się krwią). W 2008 roku odnotowano **zwiększoną liczbę przypadków zachorowania na wszawicę**.

1.3.3. Toksokaroza

Toksokaroza – jest groźną odzwierzęcą chorobą pasożytniczą wywołwaną przez inwazję larw psich lub kocich glist (toksokar). Źródłem zakażenia toksokarozą jest skażona gleba, spożyty skażony pokarm, kontakty z zakażonymi zwierzętami oraz ich odchodami. Zanieczyszczenie środowiska jajami toksokar występuje powszechnie na całym świecie. Toksokaroza w większości przypadków przebiega w sposób bezobjawowy, zamaskowany. Objawy chorobowe w toksokarozie zależą od stopnia inwazji oraz umiejscowienia się larw w organizmie. W 2008r. **zarejestrowano 2 przypadki** zachorowań u dzieci na toksokarozę.

1.3.4. Glistnica

Glistnica – robaczyca przewodu pokarmowego wywołwana przez największego nicienia pasożytującego w przewodzie pokarmowym glistę ludzką (*Ascaris lumbricoides*). Do zakażenia dochodzi za pośrednictwem środowiska zewnętrznego (gleba, woda), poprzez spożycie niedokładnie umytych surowych warzyw i owoców, u dzieci w czasie zabawy – np. w piaskownicy, u dorosłych - przy pracach w polu i ogrodzie.

W 2008r. **zmniejszyła się liczba** zarejestrowanych przypadków zachorowań na glistnicę w porównaniu z 2007 rokiem. Większość zgłoszonych zachorowań dotyczyła dzieci uczęszczających do przedszkola (6 przypadków).

1.3.5. Owsica

Owsica – inwazyjna choroba pasożytnicza wywołwana przez owsika ludzkiego. Do zachorowań dochodzi w każdym wieku jednak najczęściej chorują na nią dzieci przebywające w większych skupiskach np: żłobkach, przedszkolach, szkołach. **Liczba zachorowań** na owsicę w 2008 roku **zmniejszyła się o $\frac{1}{3}$ przypadków** w stosunku do poprzedniego roku.

Większość zgłoszonych zachorowań dotyczyła dzieci, w tym:

- 5 dzieci nie uczęszczało do placówek oświatowo – wychowawczych,
- 3 dzieci uczęszczało do przedszkola,
- 3 dzieci uczęszczało do szkoły podstawowej,
- 3 dzieci uczęszczało do gimnazjum.

1.3.6. Lamblioza

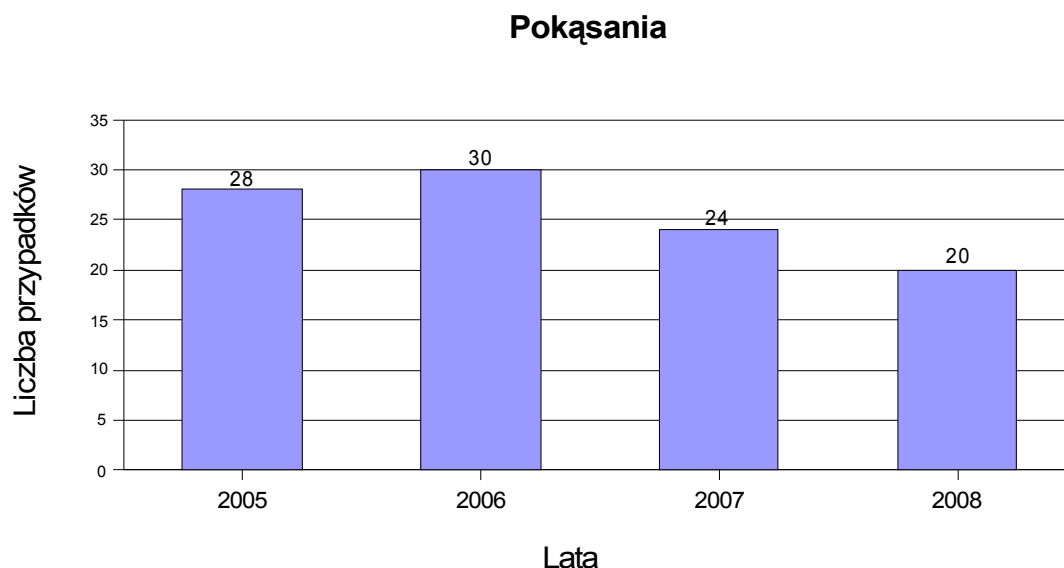
Lamblioza – choroba pasożytnicza przewodu pokarmowego wywołwana przez pierwotniaki z rodzaju *Lamblia intestinalis* występująca głównie u dzieci.

Liczba zarejestrowanych przypadków zachorowań na lambliozę **zmniejszyła się o połowę** w 2008 roku w stosunku do roku 2007.

Większość zgłoszonych zachorowań w 2008 roku dotyczyła osób dorosłych.

1.4. POKĄSANIA

Pozytywnym zjawiskiem obserwowanym od kilku lat jest **spadek przypadków pokąsań** osób przez zwierzęta. W 2008r. odnotowano 20 przypadków pogryzień przez psa czyli o 4 przypadki mniej niż w 2007 roku.

2 . SZCZEPIENIA OCHRONNE JAKO PREWENCJA ZAKAŻEŃ

Analiza realizacji Programu Szczepień Ochronnych w 2008 roku przeprowadzono na podstawie sprawozdań, sporządzanych przez placówki realizujące szczepienia ochronne, znajdujące się na terenie Sosnowca.

W 2008 roku szczepienia ochronne były prowadzone w:

- **38** punktach szczepień dla dzieci i młodzieży,
- **7** punktach profilaktyki zdrowotnej,
- **3** oddziałach Noworodkowych „Szpitala Miejskiego” w Sosnowcu usytuowanych w 3 obiektach:
 - obiekt przy ul. Zegadłowicza 1 (funkcjonował do III kwartału 2008 roku – obecnie jest w trakcie remontu),
 - obiekt przy ul. 3 Maja 33 (po remoncie funkcjonuje od II półrocza 2008 roku),
 - obiekt przy ul. Szpitalnej 1 .

W 2008 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sosnowcu objął nadzorem **36509 dzieci i młodzieży**. **Pomimo wzrostu liczby urodzeń** (w 2008 roku urodziło się 1923 dzieci a w 2007 roku urodziło się 1727 dzieci), zaobserwowano **spadek liczby dzieci i młodzieży zamieszkującej w Sosnowcu** (o 1064 osób).

Szczepienia obowiązkowe osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie (głównie WZW typu B, tężec) wykonywane były w zakładach opieki zdrowotnej udzielających świadczenia w zakresie profilaktyki po ekspozycyjnej tj. szpitalne izby przyjęć, poradnie chirurgiczne.

Szczepień przeciwko WZW B dokonano w następujących grupach ryzyka:

- uczniowie i studenci szkół medycznych,
- osoby wykonujące zawody medyczne,
- osoby przygotowywane do zabiegów,
- osoby z bliskiego z otoczenia nosicieli HBV,
- osoby z bliskiego otoczenia osób chorych na wzw typu B,
- osoby dializowane,
- osoby z WZW typu C.

W Oddziałach noworodkowych szczepiono preparatami szczepionkowymi p/gruźlicy (BCG) i p/WZW typu B. Na 1923 urodzonych niemowląt preparatem BCG w pierwszej dobie życia zostało zaszczepionych 1797. Pozostałe dzieci z powodu przeciwwskazań lub dzieci wcześniej urodzone zostały zaszczepione w kolejnych dobach życia w punktach szczepień lecznictwa otwartego.

Na terenie Sosnowca **1913 dzieci (99,48% dzieci) posiada szczepienie p/gruźlicy.**

Punkty szczepień podlegające nadzorowi Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sosnowcu były kontrolowane co najmniej raz w półroczu.

Kontrole przeprowadzone w 2008 roku, nie wykazały nieprawidłowości w zakresie:

- nieprawidłowego transportu,
- nieprawidłowego przechowywania preparatów szczepionkowych,
- magazynowania preparatów szczepionkowych z nieaktualnym terminem ważności.

W związku z niskim poziomem średniej miejskiej w stosunku do średniej wojewódzkiej wyszczepienia dzieci i młodzieży w 2008 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sosnowcu przygotował i wprowadził **program naprawczy wykonawstwa szczepień ochronnych za 2007 rok**. Do 15 października 2008 roku w podległych placówkach przeprowadzono dodatkowo 34 kontrole tematyczne, które dotyczyły realizacji założeń programów naprawczych w tych placówkach.

Z dniem 1 października 2008 roku wszedł w życie nowy Program Szczepień Ochronnych (Komunikat Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 25 września 2008 r. zmieniający komunikat w sprawie zasad przeprowadzania szczepień ochronnych przeciw chorobom zakaźnym w 2008r. Dz. Urz. MZ. 08.11.76), **w którym wprowadzono darmowe szczepienia dla dzieci od 2 miesiąca do 5 roku życia przeciwko *Streptococcus pneumoniae* oraz do ukończenia 12 roku życia przeciwko ospie wietrznej.**

Szczepieniami objęto dzieci narażone w szczególny sposób na zakażenie, dzieci po urazach z wadami ośrodkowego układu nerwowego oraz dzieci z obniżoną odpornością (dzieci zakażone wirusem HIV, dzieci z pierwotnym zaburzeniem odporności, dzieci z niewydolnością układu krążenia itp.). W przypadku szczepienia p/ospie wietrznej objęto również dzieci z otoczenia osób podlegających w/w szczepieniom.

W związku z wprowadzeniem zmian w Programie Szczepień Ochronnych na rok 2008 wystosowano pisma do nadzorowanych punktów szczepień w celu oszacowania liczby dzieci, które należy objąć w/w szczepieniami . W listopadzie i grudniu 2008 roku zaszczepiono **7 dzieci p / *Streptococcus pneumoniae* oraz 2 dzieci p / ospie wietrznej.**

W 2008 roku populacja Sosnowca szczepiła się również szczepionkami zaleceniami, nie finansowanymi z budżetu Ministra Zdrowia.

Poniższa tabela przedstawia analizę wyszczepienia populacji w 2008 roku według wieku i jednostki chorobowej.

Zakażenia	wiek	0 - 19	20 i pow.			Razem
<i>Neisseria meningitidis</i>	liczba	376	5			381
Zakażenia	wiek	0-14	15-19	20-64	65 i pow.	
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	liczba	623	7	7	0	637
wzw typu A	wiek	0-9	10-14	15-19	20 i pow.	
	liczba	7	5	3	46	61

Grypa	wiek	0-4	5-14	15-64	65 i pow.	
	liczba	112	357	3439	2147	6055
Biegunka rotawirusowa	wiek	0				
	liczba	219				219
Tężec	wiek	0-19	20-29	30 i pow.		
	liczba	94	1030	2179		3303
Kleszczowe zapalenie mózgu	wiek	0-19	20 i pow.			
	liczba	84	23			107
Zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego	wiek	0-19	20 i pow.			
	liczba	8	27			35
Ospa wietrzna	wiek	0-19	20 i pow.			
	liczba	121	1			122

W porównaniu z 2007 rokiem należy zauważyć:

- **wzrost wyszczepienia** populacji preparatami szczepionkowymi przeciwko:
 - ospie wietrznej – o 78 osób,
 - kleszczowemu zapaleniu mózgu - o 46 osób,
 - biegunce rotawirusowej - o 164 osób;
- **spadek wyszczepienia** populacji preparatami szczepionkowymi przeciwko:
 - *Neisseria meningitidis* – o 219 osób,
 - WZW typu A – o 72 osoby;
- **zbliżony poziom wyszczepienia** populacji preparatami szczepionkowymi przeciwko:
 - *Streptococcus pneumoniae*,
 - grypie,
 - zakażeniu wirusem brodawczaka ludzkiego,
 - tężcowi.

W 2008 roku w związku z przeprowadzanymi szczepieniami:

- zgłoszono **3 niepożądane odczyny poszczepienne** / **spadek** w 2007 roku zgłoszono 11 niepożądanych odczynów poszczepiennych /,
- powiadomiono punkty szczepień o wycofaniu i dopuszczeniu do obrotu **7** preparatów szczepionkowych na podstawie Decyzji Głównego Inspektora Farmaceutycznego / **wzrost** - w 2007 roku wycofano 5 preparatów szczepionkowych /.

Podsumowując, należy stwierdzić, że realizacja szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży w 2008 roku w rocznikach objętych programem naprawczym, w przypadku szczepień przeciwko WZW typu B oraz p/odrze, śwince i różyczce uległa znaczącej poprawie. Wyszczepienie dzieci p/błonicy, tężcowi i krztuścowi oraz p/polio utrzymało się na poziomie porównywalnym z rokiem ubiegłym.

3 . NADZÓR NAD ZAKŁADAMI OPIEKI ZDROWOTNEJ

3.1 LECZNICTWO ZAMKNIĘTE

W 2008 roku na terenie Sosnowca funkcjonowały 4 placówki lecznictwa zamkniętego:

- SPZ ZOZ „Szpital Miejski” Sosnowiec, ul. Szpitalna 1, w strukturach którego znajdowały się 3 obiekty:
 - przy ul. Szpitalnej 1,
 - przy ul. Zegadłowicza 3,
 - przy ul. 3-go Maja 33;
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 5 im. Św. Barbary przy Placu Medyków 1;
- Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II przy ul. Gabrieli Zapolskiej 3;
- Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego przy ul. Kościelnej 13.

W wymienionych placówkach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono ogółem:

- 15 kontroli sanitarnych – kompleksowych,
- 94 kontrole tematyczne,
- 4 kontrole interwencyjne,
- 22 kontrole sprawdzające,
- 21 kontroli skuteczności sterylizacji.

Przeprowadzone kontrole dotyczyły:

- oceny stanu technicznego oddziałów szpitali,
- oceny warunków sanitarno – organizacyjnych,
- oceny opracowania oraz wdrożenia procedur profilaktyki zakażeń w zakresie: dezynfekcji, sterylizacji, postępowania z brudną i czystą bielizną, odpadami medycznymi, transportu materiału i sprzętu medycznego, higienicznego i chirurgicznego mycia rąk, sprzątania pomieszczeń, stosowania środków ochrony osobistej, zabezpieczenia przed szkodnikami sanitarnymi oraz działalności Komitetu i Zespołu ds. kontroli zakażeń.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości sanitarno - technicznych wydano **8 decyzji administracyjnych** oraz nałożono **14 mandatów karnych** za brak nadzoru nad realizacją procedur profilaktyki zakażeń szpitalnych. / kontrole sprawdzające potwierdziły realizację nałożonych obowiązków /.

W poszczególnych szpitalach najczęściej kwestionowano:

- brak prawidłowo wdrożonej procedury higienicznego mycia rąk (nieprawidłowe wyposażenie stanowisk higienicznego mycia rąk),
- nieprawidłowy sposób przechowywania sprzętu sterylnego,
- przeterminowane pakiety ze sprzętem po sterylizacji
- nieprawidłowo gromadzone pojemniki z roztworami środków dezynfekcyjnych,
- używanie preparatów dezynfekcyjnych po dacie przydatności do użycia,
- nieprawidłowe postępowanie ze sprzętem do sprzątania i po zakończonym sprzątaniu,
- nieprawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi,
- brak segregacji odzieży ochronnej i wierzchniej.

Na terenie placówek lecznictwa zamkniętego funkcjonowały **3 Centralne Sterylizatornie z pełną funkcją, pracujące zgodnie z systemem jakości:**

- SPZ ZOZ „Szpital Miejski” w Sosnowcu / obiekt przy ul. Zegadłowicza 3 /,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 5 im. Św. Barbary przy Placu Medyków,
- Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II przy ul. Gabrieli Zapolskiej 3

W Centralnej Sterylizatorni przy ul. Zegadłowicza 3 prowadzona jest również sterylizacja materiału i sprzętu pozostałych 2 obiektów SPZ ZOZ „Szpital Miejski” w Sosnowcu oraz Instytutu Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu / w ramach zlecanej usługi zewnętrznej /.

Ogółem w placówkach leczenia zamkniętego funkcjonowało: **13** autoklawów, **2** urządzenia na suche gorące powietrze, **2** urządzenia sterylizujące na tlenek etylenu.

W ramach nadzoru nad skutecznością procesów sterylizacji przeprowadzono 21 kontroli obejmujących 56 procesów sterylizacji / zakwestionowano 3 procesy w Pracowni Mikrobiologii IMP i Z Ś w Sosnowcu /. W zakresie prowadzenia wewnętrznej kontroli skuteczności sterylizacji, jej dokumentowania i częstotliwości nie stwierdzono nieprawidłowości.

Na 4 funkcjonujące szpitale tylko Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 5 posiada Stację łóżek pozwalającą na prawidłowe opracowanie łóżek po wypisie pacjenta / pozostałe placówki opracowują łóżka na salach pobytu chorych /.

Jedynie obiekt przy ul. Szpitalnej 1 SPZ ZOZ „Szpital Miejski” w Sosnowcu – posiada brudowniki wyposażone w myjnie – dezynfektory / w pozostałych obiektach szpitalnych opracowywanie basenów odbywa się manualnie /.

Nadzór nad działalnością Komitetów i Zespołów d/s kontroli zakażeń szpitalnych dotyczy:

- rejestracji zakażeń szpitalnych i patogenów alarmowych;
- opracowania i aktualizacji procedur profilaktyki zakażeń,
- prowadzenia szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych,
- podejmowania działań p/epidemicznych w przypadkach podejrzeń / potwierdzeń zakażeń u pacjentów hospitalizowanych w poszczególnych placówkach.

W przypadkach stwierdzenia niedostatecznych działań ze strony Zespołu d/s kontroli zakażeń szpitalnych wydawano zalecenia, które najczęściej dotyczyły:

- wzmoczenia nadzoru nad realizacją procedur profilaktyki zakażeń w związku ze zgłoszonymi przypadkami podejrzeń / zachorowań na choroby zakaźne,
- szkolenia personelu lekarskiego z zakresu terminowego zgłaszania przypadków podejrzeń / zachorowań na choroby zakaźne.

W 2008 roku zgłoszono **4 interwencje** dotyczące złego stanu sanitarno – porządkowego oddziałów szpitalnych oraz niezgłoszonych przypadków ognisk zakażeń szpitalnych.

Zasadność zgłaszanych zarzutów potwierdzono w 2 przypadkach i w wyniku podjętych działań wyegzekwowano poprawę bezpieczeństwa hospitalizowanych pacjentów.

3.2 OGNISKA EPIDEMICZNE

W 2008 roku prowadzono nadzór i dochodzenie epidemiologiczne w związku z wystąpieniem **4 ognisk epidemicznych** w placówkach leczenia zamkniętego:

- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 5 im. Św. Barbary w Sosnowcu:
 - w Oddziale Geriatrii – zachorowało 13 osób / czynnika etiologicznego nie ustalono /,
 - w Oddziale Chirurgii Naczyń z Oddziałem Chirurgii Plastycznej – zachorowało 6 osób / czynnika etiologicznego nie ustalono /;
- obiekt przy ul. Zegadłowicza 3 SPZ ZOZ „Szpital Miejski” w Sosnowcu:
 - w Oddziale Chorób Wewnętrznych – zachorowało 15 pacjentów / czynnik etiologiczny - *Salmonella* z gr. C typ Virchow /,
 - w Oddziale Chirurgii Urazowo – Ortopedycznej – zachorowało 7 pacjentów / czynnika etiologicznego nie ustalono /.

W ramach nadzoru przeprowadzano dochodzenia epidemiczne, kontrolowano oddziały szpitalne objęte ogniskiem epidemicznym; oceniano wdrożenie procedur profilaktyki zakażeń oraz oceniano nadzór nad ich realizacją przez Zespół ds. kontroli zakażeń. W przypadkach stwierdzanych nieprawidłowości wydawano zalecenia doraźne oraz decyzje administracyjne. w celu podjęcia działań zmierzających do przerywania dróg szerzenia zakażeń w ognisku epidemicznym

3.3 LECZNICTWO OTWARTE

W 2008 roku nadzorem objętych było 121 placówek leczenia otwartego / 13 publicznych i 108 niepublicznych /. Ogółem skontrolowano 97 placówek przeprowadzając w nich 254 kontrole, w tym:

- 109 kontroli sanitarnych,
- 115 kontroli tematycznych,
- 29 kontroli sprawdzających,
- 1 kontrola interwencyjna.

W wyniku kontroli **wydano ogółem 13 decyzji merytorycznych**, w tym:

- 12 dotyczących poprawy stanu sanitarno – technicznego,
- 1 dotyczącą zaopatrzenia w prawidłowy sprzęt do dezynfekcji narzędzi.

Termin wykonania 6 decyzji w związku z wnioskiem Strony został prolongowany. Za zły stan sanitarno – porządkowy, przeterminowany sprzęt sterylizacyjny oraz środki dezynfekcyjne nałożono ogółem **24 mandaty karne** na kwotę **2400 PLN**.

Większość placówek lecznictwa otwartego objętych jest programem dostosowawczym do wymogów Rozporządzenia Ministra zdrowia z dnia 10.11.2006r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładów opieki zdrowotnej(Dz. U. 213 poz. 1508) .

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 15.02.2008r. termin dostosowania zakładów opieki zdrowotnej do wymogów rozporządzenia został przedłużony do 31.12.2012r.

Na wyposażeniu placówek lecznictwa otwartego znajduje się:

- **39 urządzeń sterylizujących** / autoklawów /,
- **8 urządzeń** sterylizujących na suche gorące powietrze.

Wszystkie placówki na wyposażeniu których znajdują się urządzenia sterylizacyjne prowadzą wewnętrzną kontrolę skuteczności sterylizacji przy użyciu wskaźników chemicznych i biologicznych.

W 2008 roku w wyniku **przeprowadzonych 46 kontroli biologicznej skuteczności sterylizacji zbadano 60 procesów / żadnego nie kwestionowano /**.

W przypadku braku systematycznej kontroli wewnętrznej procesów sterylizacji wydawano zalecenia o charakterze doraźnym

Wyniki przeprowadzonych 112 kontroli procedur dezynfekcji potwierdziły, że:

- zaopatrzenie w preparaty do dezynfekcji pokrywa zapotrzebowanie / za wyjątkiem 1 obiektu, w którym stwierdzono niewystarczającą ilość środków do dezynfekcji.
- preparaty są dobierane właściwie pod względem spektrum działania i zastosowania.

4 . NADZÓR NAD GABINETAMI PRYWATNYMI

W 2008 roku objęto nadzorem 168 gabinetów prywatnych, w tym:

- 105 gabinetów zabiegowych
- 63 gabinety niezabiegowe.

Ogółem przeprowadzono **199 kontroli**, w tym:

- 49 kontroli sanitarnych,
- 86 kontroli tematycznych,

- 18 kontroli sprawdzających,
- 1 kontrolę interwencyjną,
- 45 kontroli biologicznej skuteczności sterylizacji.

Ogółem wydano **3 decyzje administracyjne:**

- 2 w zakresie złego stanu technicznego,
- 1 w zakresie złego stanu porządkowego gabinetu.

Oceniano przede wszystkim zaopatrzenie w środki do dezynfekcji i sprzęt sterylny niezbędny do świadczenia usług medycznych. W przypadkach stwierdzanych nieprawidłowości nakładano na osoby odpowiedzialne mandaty karne (**13 mandatów** na kwotę **1650 PLN**).

W gabinetach prywatnych zlokalizowanych jest 50 urządzeń do sterylizacji / autoklawów /.

W 2008 roku w wyniku przeprowadzonych 45 kontroli biologicznej skuteczności sterylizacji. - zbadano 49 procesów / żadnego nie kwestionowano /.

5. NADZÓR NAD ZABIEGAMI DERATYZACYJNYMI

W 2008 roku na terenie miasta przeprowadzono **2 akcje deratyzacyjne** / w okresie wiosennym i jesiennym / uwagę szczególnie zwracano na zapewnienie szczuroszczelności pomieszczeń, zachowanie środków ostrożności podczas prowadzenia zabiegów deratyzacyjnych, prawidłowe informowanie lokatorów o trwających zabiegach, właściwe składowanie odpadów, usuwanie potencjalnych źródeł pożywienia dla gryzoni.

Kontrole wykazały nieprawidłowości w **8** obiektach polegające na:

- braku ogłoszenia o trwającej akcji deratyzacyjnej oraz informacji o wyłożonym preparacie gryzoniobójczym,
- nie uzupełnieniu pojemników na trutkę,
- braku szczuroszczelności budynku,
- feterze powodowanym obecnością odpadów komunalnych / na klatkach schodowych i w piwnicach / oraz bytowaniem szczurów,
- zaleganiu odchodów szczurzych, kocich i ludzkich,
- zaleganiu odpadów komunalnych i sprzętu gabarytowego w korytarzach piwnicznych.

Za stwierdzone nieprawidłowości **nałożono 4 mandaty karne i wydano doraźne zalecenia.**

W 2008 roku zgłoszono **15 interwencji w zakresie obecności gryzoni, w tym 7 zasadnych.**

Nieprawidłowości dotyczyły:

- nie uzupełniania pojemników na tutkę,
- braku szczuroszczelności w budynku,
- braku obwieszczeń o trwających zabiegach deratyzacyjnych,
- fetoru w dźwigu osobowym i komorach zsypowych.

Wydano zalecenia, których wykonanie potwierdziły kontrole sprawdzające.

6 . BIOTERRORYZM

W 2008 roku nie stwierdzono zgłaszania podejrzeń ataków bioterroryzmu . W ramach przeciwdziałań zaktualizowano Instrukcję postępowania na wypadek wystąpienia epidemii lub pandemii grypy oraz ognisk ptasiej grypy / stanowiącą składową Powiatowej Procedury Przeciwepidemicznej.

Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sosnowcu podobnie jak w latach poprzednich brali czynny udział w zgłaszanych interwencjach i działaniach akcyjnych na terenie Sosnowca współpracując z funkcjonariuszami Straży Miejskiej.

II.
OCENA W ZAKRESIE ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA
I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

1. STAN SANITARNY OBIEKTÓW PRODUKCJI I OBROTU ŻYWNOŚCIĄ

W 2008 roku sprawowano bieżący nadzór sanitarny nad:

- obiektami, w których produkowana jest żywność,
- środkami spożywczymi i przedmiotami użytku, które znajdują się w sprzedaży hurtowej i detalicznej,
- zakładami żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego,
- zakładami małej gastronomii,
- środkami transportu do przewozu żywności.

W nadzorowanych obiektach stan sanitarny ulega ciągłej poprawie, powoduje to duża konkurencja na rynku, wzrost świadomości właścicieli obiektów oraz konieczność spełnienia wzrastających wymagań konsumentów.

W 2008 roku przeprowadzono ogółem **2063 kontrole sanitarne** / w tym 17 kontroli w wytwórniach i miejscach obrotu przedmiotów użytku i kosmetyków / **w 1218 obiektach** / z 1760 nadzorowanych obiektów /, w tym w:

- 2 wytwórniach materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- 7 miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością,
- 1 zakładzie produkującym kosmetyki,
- 4 obiektach obrotu kosmetykami .

W 2 kontrolowanych obiektach/ piekarni oraz ciastkarni / stwierdzono rażące zaniedbania stanu higienicznego.

W wyniku przeprowadzonych kontroli **wydano 316 decyzji** nakazujących usunięcie stwierdzanych uchybień / nie wydano żadnej decyzji dotyczącej unieruchomienia lub przerwania działalności / oraz **nałożono 165 mandatów karnych na kwotę 19950 PLN**.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego **pobrano łącznie 536 próbek** do badań laboratoryjnych w tym:

- **438 próbek żywności,**
- **12 próbek przedmiotów użytku,**
- **3 próbki kosmetyków,**
- **83 próbek sanitarnych / wymazy sanitarne /**

Z ogólnej ilości pobranych próbek w ramach monitoringu pobrano ogółem 50 próbek do badań , w tym:

- 40 w ramach urzędowej kontroli i monitoringu
- 10 w ramach monitoringu

W 2008 roku nie pobierano prób posiłków ale przeprowadzano 45 teoretycznych ocen sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego.

Tabela nr 1

Liczba obiektów objętych nadzorem w latach 2007 i 2008.

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów		Kierunek zmian (+/-)
	2007rok	2008 rok	
Obiekty ogółem	1675	1760	+
<i>Zakłady produkcji żywności</i>	59	59	0
Obiekty obrotu żywnością	921	938	+
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	128	141	+
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	148	146	-
Zakłady "małej gastronomii"	242	252	+
Środki transportu żywności	166	208	+
Wytwórnice przedmiotów użytku i kosmetyków	2	4	+
Miejsca obrotu przedmiotami użytku i kosmetykami	9	12	-

1.1. ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOSCI

Z 59 zakładów nadzorowanych w tej grupie obiektów, skontrolowano 56 / w tym. 1 obiekt oceniono negatywnie pod względem złego stanu utrzymania czystości i porządku /.

Tabela nr 2

Stan sanitarny zakładów produkujących żywność w roku 2007 i 2008.

Lp.	Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2007r.			Liczba obiektów skontrolowanych w 2008r.		
		ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
1.	Wytwórnice lodów	1	0	0	1	0	0
2.	Piekarnie	23	0	0	24	1	4,17
3.	Automaty do lodów	4	0	0	4	0	0
4.	Ciastkarnie	20	0	0	19	0	0
5.	Wytwórnice makaronów	1	0	0	1	0	0
6.	Wytwórnice suplementów diety	2	0	0	2	0	0
7.	Inne wytwórnice żywności	5	0	0	5	0	0

Stwierdzone uchybienia dotyczyły:

- częściowo zniszczonego sprzętu produkcyjnego,
- nieprawidłowych warunków przechowywania odzieży ochronnej,
- nieprawidłowego stanu technicznego pomieszczeń (brudne / uszkodzone ściany/ sufity/ posadzki).

W zakładach produkujących żywność **pobrano 64 próbki żywności do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych** / w tym zdyskwalifikowano 15 próbek, co stanowi 23.4% ogółem zbadanych /.

1.2. OBIEKTY OBROTU ŻYWNOSCIĄ

W 2008 roku **skontrolowano 537 obiektów z 938** prowadzących działalność handlową / w tym 1 obiekt oceniono negatywnie z uwagi na zły stan techniczny i higieniczny /.

Tabela nr 3

Stan sanitarny obiektów obrotu żywnością w roku 2007 i 2008.

Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2007 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2008 roku		
	ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
Sklepy Spożywcze	366	0	0	419	1	0.19
Kioski Spożywcze	58	0	0	58	0	0
Magazyny Hurtowe	46	0	0	41	0	0
Obiekty ruchome i tymczasowe	6	0	0	17	0	0
Środki transportu	166	0	0	208	0	0
Inne obiekty obrotu żywnością	4	0	0	2	0	0
Obiekty ogółem	646	0	0	745	0	0

Stwierdzane uchybienia techniczne dotyczyły:

- brudnych ścian i sufitów oraz uszkodzonych posadzek,
- braku prawidłowego stanowiska mycia sprzętu roboczego i wyposażenia.

Stwierdzane uchybienia higieniczne (w dużej mierze zależne od zachowań personelu) dotyczyły:

- braku segregacji artykułów spożywczych;
- nieprawidłowego przechowywania środków spożywczych,
- niewłaściwego przechowywania odzieży ochronnej,
- braku bieżących zapisów w dokumentacji kontroli wewnętrznej zgodnie z GHP

W obiektach obrotu pobrano do badań **533 próbki żywności** / w tym zakwestionowano 1, co stanowiło 0,19% ogółu /.

1.3 OBRÓT ŻYWNOSCI W SYSTEMIE TARGOWISKOWYM, OBNOŚNYM I OBWOŻNYM

Handel obwoźny i obnośny w przeważającej mierze odbywa się na terenie targowisk oraz w trakcie trwania imprez masowych. W 2008 roku w trakcie kontroli targowisk nie stwierdzono handlu w systemie obnośnym i obwoźnym.

Handel na targowiskach Sosnowca zorganizowany jest w kioskach i straganach usytuowanych przed tymi kioskami. W ramach bieżącego nadzoru poszczególne kioski kontrolowane są jako odrębne podmioty / obiekty. Nadal obserwuje się poprawę ich stanu sanitarno – higienicznego poprzez stopniową modernizację.

1.4. ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO

Z 539 nadzorowanych zakładów żywienia zbiorowego **skontrolowano 403** / w tym żadnego nie oceniono negatywnie /.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły:

- nieprzestrzegania zasad higieny przy produkcji;
- braku prawidłowej segregacji w urządzeniach chłodniczych,
- niewłaściwej dezynfekcji szkła bufetowego.

W ramach nadzoru **pobrano** do badań laboratoryjnych **10 próbek środków spożywczych** / w tym żadnej nie zdyskwalifikowano /.

Dodatkowo z tej grupy obiektów **pobrano 83 próbki sanitarne**

/ w tym 13 zakwestionowano, co stanowiło 16.66% ogółu /.

Tabela nr 4

Ocena stanu sanitarnego obiektów żywienia zbiorowego w latach 2007 - 2008.

Lp.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów nadzorowanych w 2006 roku			Liczba obiektów nadzorowanych w 2007 roku		
		ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
1.	Zakłady żywienia zbiorowego-typ otwarty	128	0	0	141	0	0
2.	Zakłady małej gastronomii	242	0	0	252	0	0
3.	Zakłady żywienia zbiorowego - typ zamknięty	148	0	0	146	0	0

1.5. MAŁA GASTRONOMIA

Do **252 nadzorowanych zakładów** małej gastronomii należy :

- **201** pijalni piwa,
- **27** zakładów typu fast food,
- **22** smażalnie,
- **2** inne.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły:

- niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń,
- nieprawidłowego sposobu przechowywania opakowań do kontaktu z żywnością,
- nieprawidłowego sposobu przechowywania odzieży ochronnej,
- braku skutecznej kontroli wewnętrznej.

2. AKCJE

W maju 2008 roku po raz kolejny przeprowadzono akcję z udziałem Policji obejmującą kontrolę 10 środków transportu. Akcja wykazała niezadowalający stan porządkowy części załadunkowej samochodów oraz brak książeczek zdrowia kierowców w 2 przypadkach .

Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 2 mandaty na kwotę 100 PLN.

3. OCENA TRANSPORTU ŻYWNOŚCI

W 2008 roku ogółem **skontrolowano 208 środków transportu żywności** / w tym 2 nie odpowiadały wymaganiom sanitarno – higienicznym, co stanowiło 0,96 % ogółu /.

W większości kontrole odbywały się na wniosek strony, w związku z ubieganiem się o wydanie opinii dopuszczającej środek transportu do przewozu artykułów spożywczych.

4. WSPÓŁPRACA Z INNYMI SŁUŻBAMI KONTROLI

W 2008 roku przeprowadzono kontrole w:

- 7 punktach sprzedaży żywności w czasie imprezy Dni Sosnowca / wspólnie ze Strażą Miejską /,
- w klubach studenckich: „FARMACON” i „ANTIDOTUM” pod kątem oceny używania fajki wodnej / przy współudziale przedstawicieli Sekcji do Walki z Przestępczością Gospodarczą Komendy Miejskiej Policji w Sosnowcu /.

5. NADZÓR NAD IMPORTEM / EKSPORTEM

W 2008 roku nie sprawowano nadzoru nad importem środków spożywczych. Nadzorem objęto **1268 partii odżywek dla dzieci** / produkowanych przez firmę NUTRICA Polska Sp. z o. o. / przeznaczonych **na eksport** .

Ogółem wydano 280 świadectw jakości odżywek dla dzieci o łącznej masie 1450417,3 kg,
W ramach prowadzonego nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przeprowadzono 2 kontrole / 10 partii środków spożywczych /.

6. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

6.1. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH KRAJOWYCH

Ogółem przebadano laboratoryjnie 465 próbek krajowych środków spożywczych w tym:

- 283 pod względem mikrobiologicznym,
- 225 pod względem oznakowania,
- 107 pod względem chemicznym,
- 30 pod względem organoleptycznym,
- 25 pod względem obecności zanieczyszczeń.

W wyniku przeprowadzonych badań zdyskwalifikowano 34 próbki, w tym:

- 28 próbek pod względem mikrobiologicznym (tj. 9,9% badanych mikrobiologicznie),
- 1 próbkę pod względem chemicznym (tj. 0.93% badanych chemicznie),
- 5 próbek pod względem obecności zanieczyszczeń (tj. 20% badanych w tym kierunku).

Przyczyną kwestionowania środka spożywczego było:

- pod względem chemicznym - przekroczenie zawartości substancji dodatkowych w ogórkach kiszonych,
- pod względem mikrobiologicznym - obecność Enterobacteriaceae w lodach waniliowych oraz obecność Listerii monocytogenes w pierogach ruskich,
- pod względem zanieczyszczeń -. stwierdzona obecność zanieczyszczeń w zmiotkach pobieranych w piekarniach.

Tabela nr 5

Ocena jakości zdrowotnej krajowych środków spożywczych

Lp.	Rodzaj artykułu spożywczego	% próbek kwestionowanych	
		Rok 2007	Rok 2008
1	Ciastka z kremem	0	0
2	Napoje alkoholowe	0	0
3	Mrożonki z wyjątkiem owoców i warzyw	0	0
4	Tłuszcze zwierzęce	0	0
5	Wyroby garmazeryjne	0	1,77
6	Przetwory zbożowo - mączne	0	0
7	Ryby i przetwory rybne	0	0
8	Pieczywo / w tym cukiernicze suche /	0	0
9	Mięso i przetwory mięsne	0	0
10	Owoce, warzywa, grzyby i przetwory	0.56	0.93
11	Masło	0	0
12	Napoje bezalkoholowe	0	0
13	Mieszaniny tłuszczów zwierzęcych i roślinnych	0	0
14	Mleko spożywcze (płynne)	0	0
15	Przetwory mleczne	0	0
16	Cukier i wyroby cukiernicze	0	0
17	Koncentraty	0	0
18	Lody	0	3,53
19	Konserwy owocowe, warzywne, warzywno - mięsne	0	0
20	Mieszanki dla niemowląt	0	0
21	Używki	0	0
22	Konserwy mięsne	0	0
23	Mleko w proszku	0	0
24	Środki dietetyczne	0	0
25	Konserwy rybne	0	0
26	Tłuszcze roślinne	0	0
27	Odżywki suche	0	0
28	Inne artykuły spożywcze	0	0

W związku z zatruciami pokarmowymi do badań laboratoryjnych pobrano **83 próbki**, które przebadano pod względem mikrobiologicznym / w tym zakwestionowano **13 próbek**, co stanowi 15,66% badanych / .

Przyczyny kwestionowania prób:

W 13 próbkach żywnościowych / sałatka z kapusty czerwonej, marchewka, wędlina drobiowa, wędlina wieprzowa, mięso mielone z kurczaka, sałatka z selera i jabłka, sztuka mięsa w sosie koperkowym, surówka z marchwi i jabłka, potrawka z kurczaka, kotlet

schabowy, sałatka z selera, surówka mix, brokuły / - stwierdzono gronkowce, Escherichia coli, Listeria monocytogenes.

6.2. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH IMPORTOWANYCH

Przebadano **71 próbek żywności z importu**/ w tym żadnej nie zdyskwalifikowano /:

- **31** pod względem parametrów chemicznych,
- **20** pod względem parametrów mikrobiologicznych,
- **51** pod względem zgodności oznakowania z aktualnymi wymogami,
- **7** pod względem organoleptycznym
- **6** pod względem obecności zanieczyszczeń.

Tabela nr 6

Jakość zdrowotna importowanych środków spożywczych w latach 2007 - 2008.

Zakres badania / kwestionowania próbek	Liczba wykonanych badań pobranych próbek		Liczba kwestionowanych badań pobranych próbek	
	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2007	Rok 2008
cechy mikrobiologiczne	40	20	0	0
cechy chemiczne	33	31	0	0
cechy organoleptyczne	16	7	0	0
oznakowanie	96	51	0	0
zanieczyszczenia	7	6	0	0
Ogółem	192	115	0	0

7. NADZÓR NAD WYROBAMI MAJĄCYMI KONTAKT Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ KOSMETYKAMI

W 2008 roku w w/w obiektach **przeprowadzono 5 kontroli**. Pobrano i przebadano 3 próbki krajowych kosmetyków / żadnej nie kwestionowano /.

Tabela nr 7

Wytwórnice i miejsca obrotu przedmiotami użytku w latach 2007- 2008.

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów prowadzących działalność		Kierunek zmian (przybyło/ubyło)
	Rok 2007	Rok 2008	
Wytwórnice kosmetyków	2	1	-
Miejsca obrotu	7	5	-

8. INTERWENCJE

W 2008 roku zgłoszono 63 interwencje, w tym:

- 61 interwencji rozpatrzono /: 19 było uzasadnionych a 42 były nieuzasadnione /,
- 2 interwencje przekazano do załatwienia zgodnie z kompetencjami do PPIS w Dąbrowie Górniczej i PWIS w Warszawie.

Zgłaszane interwencje dotyczyły:

nieprzestrzegania zasad higieny w obiektach; sprzedaży artykułów spożywczych przeterminowanych lub o niewłaściwej jakości zdrowotnej; przechowywania artykułów łatwo psujących się poza urządzeniami chłodniczymi; niewłaściwego przechowywania i transportu artykułów spożywczych; niewłaściwego znakowania środków spożywczych oraz braku książeczek zdrowia.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nałożono 17 mandatów.

W 3 przypadkach pobrano próby żywności do badań laboratoryjnych / wyniki badań - nie potwierdziły stawianych zarzutów / .

9. WNIOSKI KOŃCOWE

Stan sanitarny obiektów żywnościowo – żywieniowych nadal ulega systematycznej poprawie. W zakładach produkujących oraz wprowadzających środki spożywcze do obrotu poprawa stanu sanitarno – technicznego osiągana jest poprzez modernizację obiektów oraz przez wprowadzanie systemów kontroli wewnętrznej w celu zapewnienia jakości żywności. W sklepach spożywczych poprawia się estetyka, następuje sukcesywna wymiana sprzętu i wyposażenia .

Rynek konkurencyjny, większa świadomość konsumentów i przedsiębiorców, wymusza na właścicielach zakładów poprawę warunków sanitarno – technicznych obiektów oraz wzrost higieny produkcji i sprzedaży środków spożywczych co ma również wpływ na poprawę jakości zdrowotnej środków spożywczych produkcji krajowej.

Większość obiektów prowadzi systematycznie kontrolę wewnętrzną w zakresie dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej. W dużych obiektach sukcesywnie wprowadzany jest system HACCP.

III.
OCENA STANU SANITARNEGO URZĄDZEŃ
I OBIEKTÓW UŻYTKU PUBLICZNEGO

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego kontrolowano przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w odniesieniu do:

- urządzeń do zaopatrzenia w wodę,
- jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia oraz kąpeli i rekreacji,
- obiektów i urządzeń użyteczności publicznej:
 - zakłady opieki zdrowotnej,
 - zakłady fryzjerskie i kosmetyczne,
 - hotele,
 - obiekty sportowe i inne.

1. OCENA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA

Warunki i zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi określa ustawa z 07 czerwca 2001r o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (DZ.U nr. 72 poz. 747).

Do zaopatrywania mieszkańców miasta w wodę przeznaczoną do spożycia wykorzystywane są ujęcia wód powierzchniowych i ujęcie wód podziemnych:

- **Woda ujmowana powierzchniowo** dostarczana jest przez:
 - Zakład Produkcji Wody w Sosnowcu – Maczkach,
 - Magistralę Go - Cza (Stacja Uzdatniania Wody - Dzieńkowice);
- **Woda pochodząca z ujęcia podziemnego** dostarczana jest przez:
 - Ujęcie Wody Głębiny Łazy Błędowskie (Oddział Produkcji Łazy Błędowskie).

Właścicielem sieci wodociągowej jest Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach ul. Wojewódzka 19:

- **Stacja Uzdatniania Wody w Maczkach**
 - **zaopatruje w wodę ~ 124,88 tys. mieszkańców**
 - urządzenie wodociągowe nowoczesne, stale modernizowane; oparte na ujęciach wód powierzchniowych:
 - Ryszka - ujęcie rzeki Sztola w Ryszu /od 2004 roku nie jest eksploatowane /
 - Kanał Centralny Piaskownia;

- **Stacja Uzdatniania Wody w Dzieńkowicach**
- zaopatruje w wodę ~ 93,66 tys. mieszkańców;
- **Łazy Błędowskie**
- zaopatrują w wodę ~ 4,46 tys. mieszkańców.

W sieci wodociągowej woda jest mieszana jak również podawana w różnych kierunkach.

W trosce o zdrowie mieszkańców miasta w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi podejmowane są działania przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sosnowcu polegające na współpracy z Rejonowym Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Sosnowcu oraz z Zakładem Produkcji Wody Maczki Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągowego w zakresie:

- informowania o przekroczeniach dopuszczalnych stężeń wskaźników jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- współuczestnictwa w pobieraniu próbek wody po interwencjach mieszkańców,
- konsultacjach i naradach z przedstawicielami Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Sosnowcu.

Laboratorium Stacji Uzdatniania Wody Maczki kontroluje jakość wody wtłaczanej do sieci w zakresie oznaczeń:

- fizykochemicznych / minimum 3 razy na dobę /,
- bakteriologicznych / 1 raz na dobę /,
- chloru oraz mętności / pomiar ciągły - telemetrycznie /.

Dobowa produkcja wody liczona jako średnia z ostatniego roku kalendarzowego wynosi ok. 25 tys m³ /dobę.

Kontrole Stacji Uzdatniania Wody Maczki potwierdziły prawidłowy stan sanitarno-porządkowy obiektu.

W 224 pobranych **próbkach wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi** w 2008 roku wykonano:

- 203 analizy wskaźników bakteriologicznych,
- 211 analiz wskaźników fizykochemicznych.

Na podstawie wyników przeprowadzonych analiz **kwestionowano:**

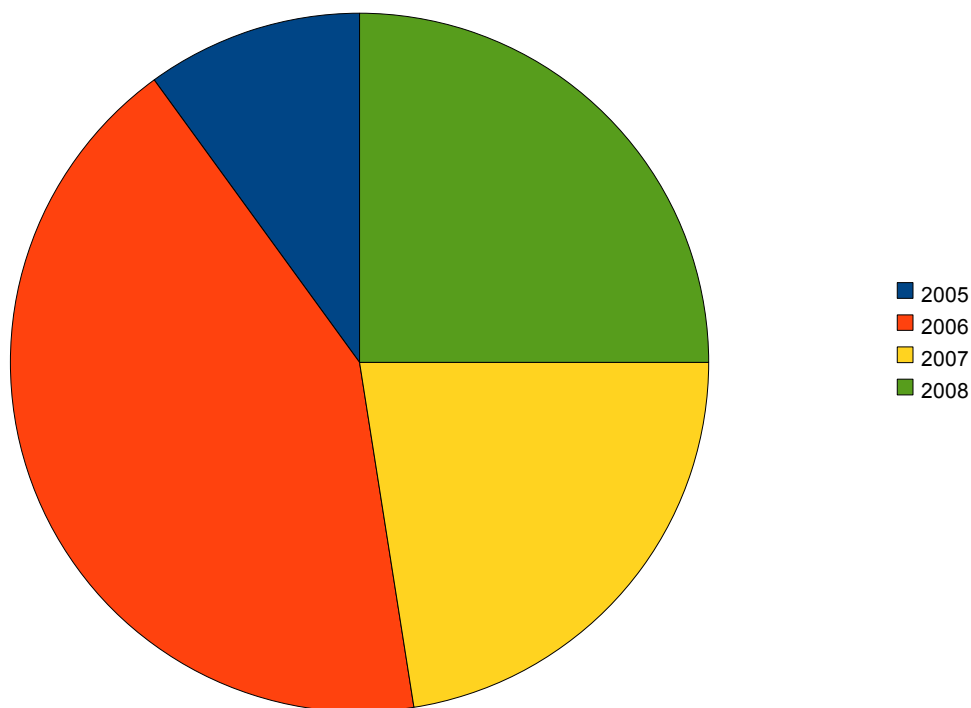
- **11% próbek pod względem fizykochemicznym** / przekroczenia dotyczyły mętności i żelaza, barwy i manganu /,
- **10% próbek pod względem bakteriologicznym** / powtórne badania wskaźników bakteriologicznych nie potwierdziły przekroczeń /.

Pozostałe próbki wody w zakresie badań powyższych wskaźników spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61 poz.417).

W 2008 roku **zgłoszono 10 interwencji na jakość wody przeznaczonej do spożycia, w tym 1 uzasadniona** / stwierdzono przekroczenia wskaźników fizykochemicznych: mętność, żelazo, barwa / - wydano **1 decyzję administracyjną** na **Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sosnowcu** - nakazującą zapewnienie właściwej jakości wody do spożycia przez ludzi.

Poniższy wykres przedstawia ilość wnoszonych interwencji dotyczących złej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w latach 2005-2008

/2005 r.-4 interwencje; 2006 r –17 interwencji; 2007 r.–9 interwencji; 2008 r.–10 interwencji/.

Ogółem **28% z 40 interwencji** wniesionych we wskazanym okresie do Państwowego Powiatowego Inspektora w Sosnowcu było uzasadnionych

Zgłaszane przez mieszkańców interwencje dotyczące niewłaściwej jakości wody wynikają ze złego stanu technicznego rurociągów pomimo ciągłej modernizacji sieci wodociągowej / rurociągi wykonane są z materiałów o nie najlepszej jakości, silnie skorodowane i zawierają na wewnętrznej stronie osady /.

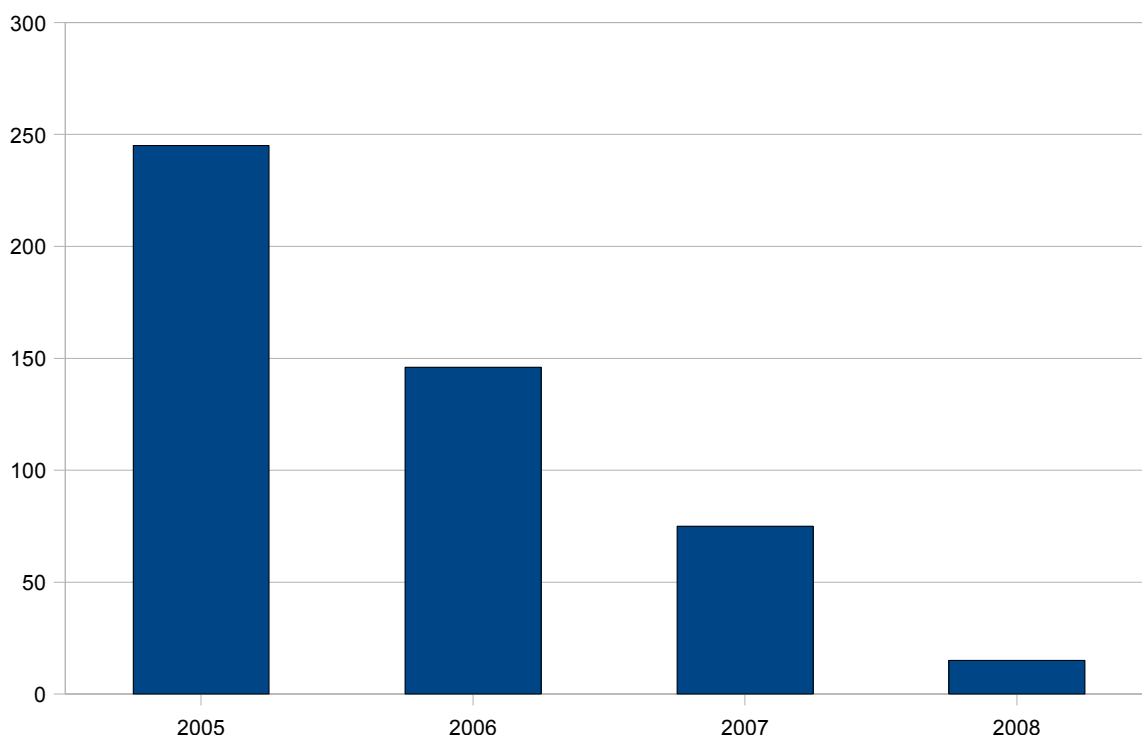
Każde wyłączenie i włączenie zasilania powoduje wtórne zanieczyszczanie wody / nie tylko w starych sieciach miejskich, ale również osiedlowych / czego skutkiem jest pogorszenie jej cech organoleptycznych / wzrasta mętność pojawia się żółto - rdzawe zabarwienie wody /.

Pomimo tego, że woda dopływająca do miast spełnia wymagania sanitarne i jest dobrej jakości i mieszkańcy będą zgłaszać interwencje dopóki nie zostaną wymienione wszystkie złe technicznie rurociągi miejskie i osiedlowe oraz instalacje wodociągowe w budynkach

W 2008 roku przedsiębiorstwa wodociągowe zgłosiły **15 awarii sieci wodociągowej** / przerwy w dostawie wody spowodowane awariami nie przekraczały 8 godzin /.

Ilość zgłaszanych awarii wyraźnie zmniejszyła się w stosunku do 2007 roku / zgłoszono ogółem 75 awarii / Na przestrzeni ostatnich czterech lat liczba awarii zgłaszanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe znacząco się obniżyła, co przedstawia poniższy wykres.

Awarie sieci wodociągowej w latach 2005-2008

Ilość zgłoszonych awarii: 2005rok - 245; 2006rok - 146; 2007rok - 75; 2008rok - 15 .

Zgodnie z art.8 Ustawy z dnia 7 czerwca 2001 o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (DZ.U nr.72 poz.747 z późniejszymi zmianami) przedsiębiorstwa wodociągowe na bieżąco informowały Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sosnowcu o zamiarze odcięcia wody.

2. OCENA JAKOŚCI WODY CIEPŁEJ W OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAMIESZKANIA I LECZNICTWA ZAMKNIĘTEGO

Od 2008 roku w ramach nadzoru przeprowadzane są badania wody ciepłej w celu wykrywania bakterii Legionella

Ogółem pobrano 45 próbek wody ciepłej na obecność pałeczek Legionella w 9 obiektach:

- 7 służby zdrowia,
- 2 zamieszkania zbiorowego.

Wyniki badań wykazały przekroczoną zawartość pałeczek Legionella w 8 obiektach - wydano 8 decyzji administracyjnych zobowiązujących do zredukowania ilości pałeczek Legionella do wymaganego poziomu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. nr.61 poz. 417).

3. WODY POWIERZCHNIOWE WYKORZYSTYWANE DO KĄPIELI I REKREACJI

W okresie od maja do września 2008 roku nadzorem objęto kąpielisko prowizoryczne Stawiki / miejsce zwyczajowo wykorzystywane do kąpieli /

Stan sanitarny zaplecza kąpieliska prowizorycznego „Stawiki” nie budził zastrzeżeń

Próbki wody do analizy pobierane były z częstotliwością co 2 tygodnie.

Przeprowadzone analizy nie wykazały przekroczeń parametrów fizykochemicznych i bakteriologicznych zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 16.10.2002 roku w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach (Dz. U nr.183 poz.1530).

Ustalono, że kąpielisko „BAGRY” / niespełniające wymagań kwalifikacyjnych / usytuowane jest poza obszarem administracyjnym Sosnowca, więc nie podlega nadzorowi Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sosnowcu.

W 2008 roku w sezonie letnim nie objęto nadzorem kąpieliska: „BALATON” / kąpielisko to nie spełnia wymagań kwalifikacyjnych / dotyczących miejsc zapewniających warunki umożliwiające kąpiel - zgodnie z art.8 pkt.2,3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 maja 1997r w sprawie określenia warunków osób przebywających w górach, pływających kąpiących się i uprawiających sporty wodne (Dz. U. Nr 57 poz.358) /.

4. BASENY

Na terenie Sosnowca zlokalizowanych jest:

- **8 basenów krytych** / nieczynnych w okresie letnim /,
- **3 sezonowe,**

Wszystkie baseny zaopatrywane są w wodę z miejskiej sieci wodociągowej. W 2008 roku nadzorowanych było 8 basenów / **2 baseny kryte** były **nieczynne** z powodu trwających remontów /.

Celem zapewnienia bezpieczeństwa kąpiących się mieszkańców nadzorowano jakość wody w sezonowych i całorocznych basenach pobierając 2 razy w miesiącu próbki wody z niecki basenowej.

W przypadku stwierdzanych przekroczeń każdorazowo zobowiązywano właścicieli basenów do zapewnienia odpowiedniej jakości wody w niecce basenowej.

W 2008 roku **skontrolowano** stan sanitarno - higieniczny **7 basenów** / 4 krytych i 3 sezonowych /. Wyniki kontroli **wykazały** konieczność odnowy malowania ścian i sufitów na **2 basenach krytych** / na 1 basen **wydano decyzję administracyjną** w 2007r – została wykonana we wrześniu 2008r ; na drugi basen kąpielowy wydano decyzję administracyjną w 2008r ustalając termin realizacji w 2009 roku /. Stan sanitarno - higieniczny pozostałych obiektów nie budził zastrzeżeń.

5. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

W 2008r stanowisko do pomiaru stężeń pyłowych powietrza na terenie miasta Sosnowca zostało zlikwidowane. Analizy i opracowanie danych dla województwa śląskiego przeprowadza Wojewódzka Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Katowicach

6. OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W 2008 roku **nadzorowano 785 obiektów** użyteczności publicznej, w tym obiekty:

- **związane z ochroną zdrowia** / publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej /;
- **usługowe** / hotelarskie, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej itp./;
- **użyteczności publicznej** / obiekty kulturalno- widowiskowe, sportowe, apteki, cmentarze, dworce, stacje itp. /.

W ogólnej ilości nadzorowanych obiektów dominują :

- zakłady opieki zdrowotnej;
- zakłady fryzjerskie, fryzjersko- kosmetyczne, i odnowy biologicznej tatuażu.

W 2008 roku skontrolowano 136 zakładów opieki zdrowotnej / publicznych i niepublicznych / przeprowadzając w nich ogółem 170 kontrole sanitarne; wydano 1 decyzje administracyjną / nie nałożono mandatów /.

Na podstawie wyników kontroli stwierdzono, że :

- nadal trwa proces przekształcania i prywatyzacji zakładów leczenia ambulatoryjnego / jak w latach ubiegłych /;
- nadal tylko w ponad 50% niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej ocenia się stan sanitarno- techniczny jako dobry / dotyczy to głównie obiektów nowo otwieranych lub modernizowanych w ostatnich latach /;
- niepubliczne placówki mają wyższy standard techniczny i są bardziej estetyczne od placówek publicznych;
- placówki są zaopatrzone w wystarczającą ilość sprzętu jednorazowego i odzieży ochronnej;
- zaopatrzenie w środki czystościowe i preparaty dezynfekcyjne jest wystarczające;
- ilość bielizny jednorazowego i wielorazowego użytku jest wystarczająca;
- placówki zaopatrywane są w wodę o dobrej jakości;
- placówki posiadają uregulowaną gospodarkę odpadami medycznymi / *zawarły umowy ze specjalistycznymi firmami, odpady medyczne właściwie są przechowywane i przekazywane oraz odbierane z wystarczającą częstotliwością* /.

W drugiej grupie liczącej 309 obiektów nadzorowano: zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i fryzjersko- kosmetyczne oraz hotele.

Na podstawie wyników kontroli stwierdzono, że :

- stan techniczny i porządkowy obiektów nie budzi zastrzeżeń, za wyjątkiem zakładów fryzjerskich / wydano 12 decyzji administracyjnych dotyczących dostosowania do wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 lutego 2004 w sprawie szczegółowych wymagań jakim powinny odpowiadać zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej (DZ.U. nr 31 poz. 273). - wszystkie decyzje zostały wykonane /,
- z 5 funkcjonujących hoteli 3 są nieskategoryzowane i 2 są skategoryzowane,
- zakłady kosmetyczne i tatuażu prowadzą uregulowaną gospodarkę odpadami niebezpiecznymi / posiadają stosowne procedury /,
- nieprawidłowości sanitarno- porządkowe / nałożono 9 mandatów na kwotę ogółem 750 złotych /.

Kontrole trzeciej grupy obiektów użyteczności publicznej wykazały:

- dobry stan sanitarno - techniczny aptek,
- nie budzący zastrzeżeń stan sanitarno - techniczny obiektów sportowych i kulturalno - widowiskowych,
- dobry stan sanitarno- techniczny Głównego Dworca PKP,
- dobry stan sanitarno- techniczny Dworca Autobusowego przy ulicy Mościckiego
- nie budzący zastrzeżeń stan sanitarno - techniczny pozostałych dworców autobusowych i kolejowych oraz stacji kolejowych,
- nie budzący zastrzeżeń stan sanitarno - techniczny Aresztu Śledczego,
- dobrym stanie sanitarno - techniczny i higieniczny. Szaletu Publicznego zlokalizowanego przy ul. Warszawskiej.

7. INTERWENCJE

W 2008 roku zgłoszono ogółem **78 interwencji** dotyczących:

- zagrzybienia i zawilgocenia mieszkań / 16 /,
- awarii kanalizacyjnych / 12 /,
- niewłaściwego stanu sanitarno- porządkowego budynków i otoczenia / 32 /,

- uciążliwości powodowanych przez hałas / 1 / oraz zapachy / 3 /,
- obiektów użyteczności publicznej / 4 /,
- złej jakości wody do spożycia / 10 /.

Wniesione interwencje rozpatrywane były zgodnie z kompetencjami oraz przekazywane do rozpatrzenia przez inne organy lub urzędy państwowe:

- 40 interwencji było nieuzasadnionych/ zgłaszanych zarzutów nie potwierdzono /,
- 30 interwencji przekazano / 29 do Nadzoru Budowlanego, 1 do PPIS w Katowicach /,
- 7 interwencji było uzasadnionych / potwierdzono nieprawidłowości /,
- 1 interwencję nie rozpatrzono / wnoszący zrezygnował z badań jakości wody /.

IV.

OBIEKTY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

1. OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH

W 2008 roku w **148** nadzorowanych **placówkach oświatowo – wychowawczych**:

- przeprowadzono 273 kontroli,
- wydano 51 decyzji administracyjnych, w tym:
 - 29 decyzji nakładających obowiązki do wykonania,
 - 20 decyzji prolongujących termin wykonania nałożonych obowiązków,
 - 1 decyzja uchylająca wykonanie nałożonych obowiązków,
 - 1 decyzja odmowna / dot. zmiany terminu realizacji nałożonych obowiązków /,
- wydano 41 decyzji płatniczych.

Pomimo obserwowanej systematycznej poprawy warunków nauczania i wychowania oraz bezpieczeństwa dzieci w placówkach - kontrole wykazały występowanie nieprawidłowości, obniżających stan techniczny 29 placówek:

- 14 przedszkoli,
- 7 szkół podstawowych,
- 5 zespołów szkół ogólnokształcących,
- 1 szkoły ponadpodstawowej,
- 1 domu studenta,
- 1 szkoły wyższej.

Ogółem wydano **29 decyzji** dotyczących likwidacji stwierdzonych nieprawidłowości:

- brudnych ścian i sufitów, ubytków w tynkach ściennych, zawilgoceń, zagrzybień i zacieków na ścianach pomieszczeń w :
 - Szkole Podstawowej nr 27,
 - Zespołach Szkół Ogólnokształcących nr: 6, 14, 15,
 - Domu Studenta Śląskiego Uniwersytetu Medycznego,
 - Wydziale Farmaceutycznym Śląskiego Uniwersytetu Medycznego;
- zniszczonych wykładzin i parkietów podłogowych w:
 - Przedszkolach Miejskich nr: 15, 50,
 - Szkole Podstawowej nr 19,
 - Zespołach Szkół Ogólnokształcących nr: 14, 15;

- zniszczonej stolarki okiennej w:
 - Przedszkolach Miejskich nr: 15, 50, 54, 57,
 - Szkołach Podstawowych nr: 27, 29,
 - Zespołach Szkół Ogólnokształcących nr: 6 i 13;
- braku zabezpieczeń poręczy w Przedszkolu Miejskim nr 50;
- złego stanu technicznego armatury i wyposażenia w pomieszczeniach sanitarnych w:
 - Szkole Podstawowej nr 11,
 - Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 6,
 - Zespole Szkół Technicznych;
- złego stanu technicznego ogrodzenia oraz dojść / dojazdów do budynków w:
 - Szkołach Podstawowych nr: 19, 27;
- nieprawidłowo skonstruowanego planu zajęć lekcyjnych w:
 - Szkole Podstawowej nr 11;
- zbyt niskiej temperatury w sali gimnastycznej w:
 - Szkole Podstawowej nr 29;
- nieprawidłowego doboru wielkości sprzętów przedszkolnych / szkolnych do wzrostu dzieci / uczniów w:
 - Przedszkolach Miejskich nr: 3, 11, 20, 29, 34, 38, 43, 44, 50, 53,
 - Prywatnym Przedszkolu "Skrzaty z przyszłością",
 - Szkołach Podstawowych nr: 6, 23,
 - Prywatnej Szkole Podstawowej Nr 1,
 - szkołach podstawowych wchodzących w skład Zespołów Szkół Ogólnokształcących nr:10, 13.

Poprawę stanu technicznego i sanitarnego placówek oświatowo - wychowawczych uzyskano poprzez wykonanie obowiązków **28** decyzji wydanych w latach ubiegłych i 2008 roku. Decyzje te głównie dotyczyły prawidłowego doboru wielkości sprzętów w stosunku do wzrostu dzieci / uczniów w placówkach przedszkolnych / szkolnych.

2. OCENA MEBLI SZKOLNYCH I PRZEDSZKOLNYCH

Oceny rozmieszczania dzieci w sprzętach dokonano w oparciu o obowiązujące normy w:

- 24 przedszkolach / 1576 przedszkolaków objęto pomiarami /,
- 18 szkołach podstawowych / 1094 uczniów objęto pomiarami /.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono:

- nadal występujące nieprawidłowe rozmieszczanie dzieci i uczniów w sprzętach przedszkolnych i szkolnych / 342 dzieci korzystało z nieprawidłowo dobranych sprzętów w przedszkolach oraz 153 uczniów w szkołach siedziało w ławkach / przy stolikach niedostosowanych do swojego wzrostu /,
- systematycznie malejąca liczba uczniów korzystających z nieprawidłowo dobranych do wzrostu sprzętów :
 - 60% badanych w 2005 roku,
 - 52% badanych w 2006 roku,
 - 42% badanych w 2007 roku,
 - 19% badanych w 2008 roku,
- 22% ogółu badanych dzieci oraz 14% ogółu badanych uczniów korzystało z nieprawidłowego umeblowania / krzeseł, stolików /.

Zwiększająca się znajomość obowiązujących norm oraz pozytywne nastawienie do występujących problemów ma wpływ na systematyczne zmniejszanie się występowania nieprawidłowości. Kadra pedagogiczna zwraca coraz większą uwagę na prawidłowe rozsadzanie dzieci / uczniów w sprzętach przedszkolnych / szkolnych .

3. HIGIENICZNA OCENA TYGODNIOWYCH ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

W 2008 roku dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych w:

- 16 szkołach podstawowych / 98 oddziałach /,
- 7 szkołach gimnazjalnych / 45 oddziałach /.

Kontrole wykazały tylko 1 przypadek występowania nieprawidłowości w opracowanych, obowiązujących rozkładach zajęć lekcyjnych. Spadek liczby uczniów w klasach wpłynął na rozwiązanie problemu przeciążenia sal lekcyjnych oraz zmianowości zajęć.

4. NADZÓR NAD SUBSTANCJAMI I PREPARATAMI CHEMICZNYMI W SZKOLNYCH PRACOWNIACH

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 70 szkolnych pracowniach wykazano, że:

- 22 placówki posiadają substancje i preparaty chemiczne, które są :
 - nieprzeterminowane,
 - oznakowane zgodnie z obowiązującymi przepisami,
 - prawidłowo zabezpieczone przed dostępem osób postronnych.

5. DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 53 placówkach posiadających stołówki szkolne i prowadzących formę dożywiania dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych wszystkich typów stwierdzono, że:

- ilość posiłków refundowanych ciągle spada,
- nadal wielu uczniów szkół korzysta z posiłków / obiadów i II śniadań / dofinansowywanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Poniższa tabela przedstawia sytuację w zakresie dożywiania sponsorowanego uczniów na przestrzeni lat 2006 – 2008.

Rok	Ilość uczniów korzystających z ciepłych posiłków:		Ilość uczniów korzystających z II śniadań
	obiady	obiady refundowane	
2006	4946	2340	1250
2007	3703	1421	813
2008	4135	1131	540

Z danych wynika, że na przestrzeni ostatnich lat wzrasta liczba dzieci zainteresowanych spożywaniem ciepłego posiłku w stołówce szkolnej pomimo spadku liczby uczniów korzystających z posiłków dofinansowywanych.

6. OPIEKA ZDROWOTNA NAD UCZNIAMI

Kontrole wykazały, że pracownicy N.Z.O.Z. " Zdrowy uczeń " sprawują opiekę profilaktyczną i pomoc przedlekarską w **67** gabinetach zlokalizowanych w placówkach szkolnych.

W 3 placówkach szkolnych zatrudniane są etatowo pielęgniarki:

- Katolickie Liceum Ogólnokształcące,
- Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące Szkoły Mistrzostwa Sportowego Piłki Siatkowej,
- Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące Szkoły Mistrzostwa Sportowego Polskiego Związku Hokeja na Lodzie,

Stan sanitarno -porządkowy szkolnych gabinetów nie budzi zastrzeżeń.

7. INFRASTRUKTURA DO PROWADZENIA ZAJĘĆ Z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Przeprowadzone kontrole wykazały, że własnej bazy do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego nie posiada 10 placówek szkolnych:

- Szkoła Podstawowa Nr 11,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa nr 7
- Katolickie Niepubliczne Gimnazjum Nr 5,
- Katolickie Liceum Ogólnokształcące,
- Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące Szkoły Mistrzostwa Sportowego Polskiego Związku Hokeja na Lodzie,
- Niepubliczne Profilowane Liceum Policyjne " AS ",
- Niepubliczny Zespół Szkół Ekonomiczno -Turystycznych,
- Niepubliczne Policealne Studium Farmaceutyczne " MEDAN ",
- Gimnazjum Językowe;
- Niepubliczne III Liceum Ogólnokształcące.

Uczniowie z w/w szkół korzystają z bazy sportowej innych placówek szkolnych bądź ogólnodostępnych obiektów sportowych Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.

Poprawa stanu technicznego bloków sportowych dotyczy głównie:

- odnowy parkietów podłogowych,
- wymiany okien,
- modernizacji oświetlenia sal gimnastycznych.

Stan techniczny zapleczy sanitarnych przy blokach sportowych nadal budzi zastrzeżenia, z uwagi na:

- zawilgocenia ścian,
- ubytki w tynkach ściennych szatni uczniowskich,
- nieprawidłowe zagospodarowanie pomieszczenia natrysków.

Zaplecza sanitarne przy blokach sportowych są wykorzystywane przez uczniów sporadycznie jedynie po zajęciach dodatkowych / po zakończeniu zajęć z wychowania fizycznego uczniowie nie korzystają z natrysków /.

8. SZKOLNICTWO WYŻSZE

Na terenie Sosnowca nadzorowano **4 uczelnie wyższe** zlokalizowane w 14 obiektach:

- Uniwersytet Śląski:
 - Wydział Informatyki i Nauki o Materiałach,
 - Wydział Nauk o Ziemi,
 - Wydział Filologii Angielskiej,
 - Wydział Filologii Obcych,
 - Wydział Filologii Germańskiej,
 - Wydział Filologii Słowiańskiej i Wschodniosłowiańskiej,
 - Kolegium Języka Biznesu;
- Wydział Farmaceutyczny i Oddział Medycyny Laboratoryjnej - Śląskiego Uniwersytetu Medycznego:
 - obiekt ul. Jagiellońska 4,
 - obiekt ul. Ostrogórska 30,
 - obiekt ul. Narcyzów 1,
 - obiekt ul. Kasztanowa 3;
 - obiekt ul. Jedności 8.
- Wyższa Szkoła Inżynierii Bezpieczeństwa i Ekologii;
- Wyższa Szkoła Humanitas.

W wyniku przeprowadzonych w 2008 roku kontroli stwierdzono:

- stan techniczny budynków w/w uczelni uległ poprawie,
- brudne, wymagające odnowy malowania ściany i sufity w salach wykładowych i ciągach komunikacyjnych / klatkach schodowych w budynku Ś.U.M. przy ul. Narcyzów 1 /wydano decyzję administracyjną /,
- bieżący stan sanitarno -porządkowy pozostałych placówek nie budził zastrzeżeń / zachowana jest bieżąca czystość w pomieszczeniach oraz zapewniona wystarczająca ilość środków i artykułów higienicznych /.

9. WYPOCZYNEK LETNI I ZIMOWY DZIECI I MŁODZIEŻY

Na terenie Sosnowca od szeregu lat brak jest zorganizowanych form wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży.

W 2008 roku tylko Dom Studenta Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu udostępnił swoją bazę lokalową na potrzeby Fundacji "Dzieło Nowego Tysiąclecia", gdzie zorganizowano wypoczynek letni dla młodzieży szkolnej z całego kraju / dla 110 uczestników /.

W 2008 roku **9 klubów** osiedlowych / miejskich / sosnowieckich spółdzielni mieszkaniowych - udostępniało swoją bazę dzieciom i młodzieży w okresie przerwy zimowej i letniej .

Z tej formy wypoczynku skorzystało **387** dzieci i młodzieży / znacznie mniejsza ilość niż w 2007 roku - 920 /.

Kluby organizowały małe formy wypoczynku / zajęcia plastyczne, ruchowe na terenie placówek oraz wycieczki turystyczno -krajoznawcze / lecz nie prowadziły bloków żywieniowych dla uczestników zajęć / w sporadycznych przypadkach oferowały pakowane pieczywo słodkie i napoje /.

Stan sanitarno -porządkowy i techniczny placówek uczestniczących w akcji "LATO" i "ZIMA" nie budził zastrzeżeń a organizację wypoczynku dla dzieci i młodzieży ocenia się pozytywnie.

V.
WARUNKI PRACY W ZAKŁADACH NA TERENIE
SOSNOWCA

Zgodnie z prowadzonymi ewidencjami w 2008 roku:

- **349 podmiotów / 396 obiektów** / nadzorowano,
- **29015 osób** było ogółem w nich zatrudnionych,
- 15 nowych zakładów pracy objęto nadzorem,
- **48 zakładów pracy** zlikwidowano.

W 2008 roku skontrolowano 163 zakłady / zatrudniające 17253 pracowników /, w tym 26 zakładów dużych / zatrudniających powyżej 250 osób / stwierdzając uchybienia w zakresie:

- ogólnych wymogów bezpieczeństwa i higieny pracy / 43 zakłady /,
- zagrożeń czynnikami biologicznymi w środowisku pracy / 6 zakładów /,
- gospodarki chemikaliami oraz nadzoru nad czynnikami chemicznymi w środowisku pracy / 16 zakładów /,
- nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi występującymi w środowisku pracy / 9 zakładów /,
- wykonywania pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy / 29 zakładów /,
- oceny ryzyka zawodowego / 20 zakładów /,
- badań lekarskich zatrudnionych pracowników / 10 zakładów /.

/ Kontrole nie wykazały nieprawidłowości, których konsekwencją było unieruchomienie obiektu lub stanowiska pracy /.

Ogółem **wydano 118 decyzji administracyjnych** w celu poprawy warunków pracy w zakładach i wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości. Wystosowano **17 upomnień** oraz **7 postanowień** o nałożeniu grzywny na kwotę **2900 PNL** / po stwierdzeniu niewykonania obowiązków decyzji w ustalonych terminach realizacji /.

Poprawa warunków pracy często związana jest z koniecznością inwestycji w wyposażenie lub infrastrukturę zakładu dlatego w 41 przypadkach terminy wykonania obowiązków zostały przedłużone z powodu:

- braku odpowiednich środków finansowych,
- braków kadrowych,
- trudności technicznych,
- problemów z odpowiednią organizacją produkcji.

W ramach nadzoru nad podmiotami wprowadzającymi do obrotu prekursorsy narkotyków przeprowadzono kontrole w 4 zakładach pracy /nie stwierdzono uchybień /.

1. CZYNNIKI RAKOTWÓRCZE I MUTAGENNE W ŚRODOWISKU PRACY

W 2008 roku nadzorowano **28 zakładów pracy**, w których w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi zatrudnionych było **1477 pracowników** / w tym 186 kobiet i 1291 mężczyzn/.

W zakładach pracy, w których występują czynniki rakotwórcze i mutagenne, celem wyeliminowania lub zminimalizowania zagrożeń stosowane są:

- środki ochrony osobistej / odpowiednia odzież robocza /,
- odpowiednia wentylacja,
- hermetyzacje stanowisk pracy / w miarę możliwości /.

Pracodawcy starają się zorganizować pracę tak, by liczba pracowników pozostających w kontakcie z tymi czynnikami była możliwie najmniejsza.

W zakładach gdzie występują czynniki rakotwórcze w środowisku pracy przestrzegane są podstawowe zasady higieny:

- obowiązuje zakaz palenia tytoniu i spożywania posiłków na stanowiskach pracy,
- na stanowiskach pracy znajdują się instrukcje bezpiecznego wykonywania pracy oraz informacje o wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia,
- pracownicy dopuszczani są do wykonywania pracy po wykonaniu odpowiednich badań lekarskich.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono uchybienia w zakresie :

- dopełniania obowiązków przesyłania informacji do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach / 3 zakłady /,
- prowadzenia rejestru prac wykonywanych w narażeniu na czynniki rakotwórcze / 4 zakłady /,
- prowadzenia rejestru pracowników wykonujących prace w narażeniu na czynniki rakotwórcze / 3 zakłady /,
- oceny ryzyka zawodowego / 1 zakład /.

/ Ilość stwierdzonych uchybień w zakresie czynników rakotwórczych w środowisku pracy w porównaniu z 2007 rokiem ponad dwukrotnie zmalała /.

2. CZYNNIKI SZKODLIWE W ŚRODOWISKU PRACY

Na podstawie posiadanej dokumentacji stwierdzono, że w 2008 roku w **20 zakładach pracy 1075 pracowników** zatrudnionych było w warunkach przekroczeń normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia / w 2007 roku w 12 zakładach było narażonych 1104 pracowników/, w tym :

- **hałas - 758 pracowników** / w 2007 roku - 783 /,
- **drgania mechaniczne – 52 pracowników** / w 2007 roku - 7 /,
- **pyły - 328 pracowników** / w 2007 roku – 361 /,
- **czynniki chemiczne – 22 pracowników** / w 2007 roku - 0 /.

/ Nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych czynników rakotwórczych i mutagennych w środowisku pracy /.

Biorąc pod uwagę ogólne warunki pracy oraz ilość czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy , **największe zagrożenia** pod tym względem występują w **4 zakładach** zatrudniających ogółem 2940 osób:

- KWK „Kazimierz- Juliusz” Sosnowiec, ul. Ogrodowa 1 /1420 osób /,
- TIMKEN POLSKA Sp. z o. o. Sosnowiec, ul. G. Roweckiego 130 / 1270 osób /,
- FOSTER WHEELER ENERGY FAKOP Sosnowiec ul. Staszica 31 / 240 osób /,
- CHEMOFORM POLSKA Sosnowiec, ul. Gacka 1 /10 osób /.

W 2008 roku wyeliminowano przekroczenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia w 2 zakładach na skutek wprowadzonych zmian organizacyjno – technicznych oraz poprawy wentylacji na stanowiskach pracy.

Liczba osób **narażonych na fizyczne czynniki szkodliwe** dla zdrowia **zmalął o ~ 10%** / w stosunku do 2007 roku /.

Największe zagrożenie czynnikami fizycznymi występuje w 2 zakładach pracy :

- **Kopalni Węgla Kamiennego “ Kazimierz -Juliusz ” Sp. z o. o. - z ogółu 1420 pracowników zatrudnionych jest:**
 - 253 pracowników w narażeniu na pył / w stosunku do 2007 roku spadek o 23% /,
 - 53 pracowników w narażeniu na hałas / w stosunku do 2007 roku spadek o 50% /,
- **TIMKEN POLSKA Sp. z o. o. / zakład produkujący łożyska toczne – z ogółu 1271 pracowników zatrudnionych jest:**
 - 360 pracowników w narażeniu na hałas / w stosunku do 2007 roku wzrost o 26 % /.

Zagrożenie substancjami chemicznymi w środowisku pracy występuje w zakładach produkujących chemikalia i zakładach stosujących w procesach technologicznych chemiczne substancje i preparaty niebezpieczne .

W 2008 roku **skontrolowano 36 zakładów stosujących substancje i preparaty chemiczne**, w tym w **18** z nich **stwierdzono uchybienia** dotyczące:

- braku pomiarów środowiskowych,
- oceny ryzyka zawodowego,
- prowadzenia rejestru czynników szkodliwych,
- opracowywania instrukcji bezpiecznej i higienicznej pracy,
- stosowania środków ochrony osobistej,
- braku wentylacji na stanowiskach pracy.

W zakresie stosowania **substancji i preparatów chemicznych niebezpiecznych** najczęściej stwierdzane uchybienia dotyczyły:

- uzupełnienia brakujących kart charakterystyki stosowanych substancji i preparatów chemicznych,
- braku kart charakterystyki stosowanych substancji niebezpiecznych,
- prowadzenia oraz aktualizowania spisu stosowanych niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych,
- oznakowania pojemników zawierających niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne,
- oznakowania miejsc przechowywania lub magazynowania substancji i preparatów chemicznych,
- uzupełnienia instrukcji bezpiecznej i higienicznej pracy o dane zawarte w kartach charakterystyki stosowanych substancji i preparatów chemicznych niebezpiecznych.

Na prawidłową ocenę ogólnej liczby pracowników narażonych na czynniki szkodliwe mają wpływ obowiązujące przepisy / zakłady pracy nie są zobowiązane przysyłać do Państwowych Inspektorów Sanitarnych wyniki badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy.

W ramach nadzoru nad **szkodliwymi czynnikami biologicznymi** występującymi w środowisku pracy skontrolowano 19 zakładów pracy / w tym 7 zakładów opieki zdrowotnej /.

Kontrole przeprowadzone w tym zakresie wykazały uchybienia dotyczące:

- braku oceny ryzyka zawodowego uwzględniającego czynniki biologiczne występujące w środowisku pracy / w 6 zakładach /,
- opracowania instrukcji i procedur związanych z narażeniem pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne / w 2 zakładach /,
- szkolenia pracowników pracujących w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne / w 1 zakładzie /.

W nadzorowanych zakładach występują w środowisku pracy czynniki biologiczne zaliczane do 1, 2 i 3 kategorii zagrożenia / w tym głównie 1 i 2 kategoria /.

Szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do 3 kategorii zagrożenia wykazują w ocenie ryzyka zawodowego:

- 2 zakłady opieki zdrowotnej / w prowadzonych pracach naukowo – badawczych stosowane są w sposób zamierzony szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do 2 i 3 grupy zagrożenia /,
- 1 oczyszczalnia ścieków.

Ogółem 3465 osób narażonych jest na czynniki biologiczne w środowisku pracy.

Wielu pracodawców dokonujących oceny ryzyka zawodowego ma problem z właściwą identyfikacją zagrożenia czynnikami biologicznymi występującymi w środowisku pracy. Wynika to między innymi z braku jednoznacznych normatywów higienicznych w tym zakresie oraz braku prostych i tanich metod badań i pomiarów szkodliwych czynników biologicznych na stanowiskach pracy.

W 2008 roku dokonano oceny warunków pracy pracowników zatrudnionych w:

- budownictwie / 15 zakładów /,
- odlewnictwie / 4 zakłady /,
- zakładach prowadzących prace związane z zabezpieczaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest / 2 zakłady /.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono uchybienia dotyczące:

- oceny ryzyka zawodowego,
- szkolenia pracowników w związku z narażeniem na azbest / czynnik rakotwórczy /,

- ogólnych wymogów bezpieczeństwa i higieny pracy;
- przeprowadzania pomiarów czynników szkodliwych oraz prowadzenia ich rejestrów ,
- przekroczeń wartości: - NDN hałasu i promieniowania podczerwonego
- NDS pyłów i czynników chemicznych,
- zapewniania pracownikom właściwych środków ochrony zbiorowej,
- opracowywania instrukcji bhp,
- stanu technicznego i sanitarnego pomieszczeń produkcyjnych / zaplecza socjalnego.

3. CHOROBY ZAWODOWE

Narażenie pracowników na działanie szkodliwych czynników fizycznych, chemicznych i biologicznych w środowisku pracy wywiera negatywne skutki zdrowotne i w konsekwencji jest przyczyną powstawania chorób zawodowych.

W 2008 roku przeprowadzono **142 postępowania** w sprawach chorób zawodowych i **stwierdzono 31 chorób zawodowych / w 18 zakładach pracy /**, w tym:

- 11 przypadków chorób narządu głosu / 35 % ogółu /,
- 9 przypadków pylicy płuc w kopalniach i zakładach przeróbki węgla / 29 % ogółu /,
- 4 przypadki przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego / 13 % ogółu /,
- 4 przypadki przewlekłych chorób narządu słuchu / 13 % ogółu /,
- po 1 przypadku chorób zawodowych:
 - nowotwór złośliwy płuc / narażenia na azbest /,
 - zespół wibracyjny,
 - choroba zakaźna / WZW typ „B” / - co stanowi 10% ogółu stwierdzonych chorób.

Ilość stwierdzanych chorób zawodowych w latach 2007 – 2008 utrzymuje się na zbliżonym poziomie i jest mniejsza w stosunku do 2006 roku. o 13%.

W tabeli poniżej przedstawiono dane porównawcze z okresu 2006r. – 2008r. dla przypadków najczęściej stwierdzanych chorób zawodowych w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie Sosnowca.

Rodzaj choroby zawodowej / pozycja według wykazu chorób zawodowych	2006r.	2007r.	2008r.
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym / poz. 15 /	27%	18%	35%
Pylice płuc / poz. 3 /	24%	33%	29%
choroby narządu ruchu i obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy / poz.19 i poz.20 /	27%	27%	13%
Uszkodzenie słuchu / poz. 21 /	12%	3%	13%
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników rakotwórczych w środowisku pracy / poz. 17 /	-	6%	3%
Choroby zakaźne / WZW / (poz. 26)	2%	6%	3%

Jak wynika z zestawienia:

- największy odsetek stwierdzanych chorób zawodowych przypada na :
 - przewlekłe schorzenia narządu głosu stwierdzane u nauczycieli,
 - pylice stwierdzane najczęściej u górników kopalń węgla kamiennego,
- najmniejszy odsetek stwierdzanych chorób zawodowych dotyczy:
 - chorób zakaźnych,
 - chorób nowotworowych,
- liczba ogólnie stwierdzonych chorób zawodowych w 2008r. w stosunku do 2007 roku zmniejszyła się o 6%,
- liczba stwierdzanych chorób zawodowych narządu głosu w porównaniu z 2007 rokiem wzrosła dwukrotnie,
- liczba stwierdzanych chorób zawodowych narządu słuchu w porównaniu z 2007 rokiem wzrosła czterokrotnie.

4. WNIOSKI

Biorąc pod uwagę : zmniejszającą się ilość wydawanych decyzji, malejącą ilość stwierdzanych uchybień, a także brak tendencji wzrostowych ilości stwierdzanych chorób zawodowych - należy uznać, że ogólne warunki bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach ulegają systematycznej poprawie .

Świadczą o tym również:

- rosnące nakłady inwestycyjne,
- przebudowa i modernizacja parku maszynowego,
- wdrażanie i unowocześnianie technologii produkcji.

Duże i nowoczesne zakłady zapewniają lepsze warunki pracy, oraz właściwie zorganizowane zaplecze socjalne / najwięcej problemów z odpowiednią organizacją zaplecza socjalnego mają małe zakłady usługowe i produkcyjne /.

Wzrost zatrudnienia w nadzorowanych zakładach / o 1,5% w stosunku do 2007 roku / oraz wzrost liczby zakładów zatrudniających pracowników w warunkach narażenia na czynniki szkodliwe nie spowodował wzrostu ogólnej ilości osób zatrudnionych w warunkach narażenia na czynniki szkodliwe, co świadczy o .znacznej poprawie ochrony pracowników przed szkodliwym wpływem środowiska pracy.

Przeprowadzana analiza ryzyka zawodowego pozwala pracodawcom na prawidłową ocenę zagrożeń w środowisku pracy i podjęcie działań w celu ich eliminacji lub ograniczenia wpływu na zdrowie pracowników. Wzrasta też świadomość pracowników o konieczności stosowania na stanowiskach pracy / zapewnianych przez pracodawców / środków ochrony indywidualnej i zbiorowej.

W 2008 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna nie egzekwowała obowiązków wynikających z rozporządzenia REACH / regulującego wymagania w zakresie gospodarki chemikaliami w Unii Europejskiej / z uwagi na nieaktualny stan prawny oraz fakt zakończenia okresu rejestracji wstępnej substancji w postaci własnej oraz w preparatach i wyrobach w dniu 30.11.2008 roku.

VI.
ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zgodnie z ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w ramach zadań zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2008 roku :

- **uzgadniano oraz opiniowano pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych:**
 - projekty planów zagospodarowania przestrzennego miasta;
 - przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko na etapie określenia konieczności sporządzenia raportu i środowiskowych uwarunkowań;
 - dokumentację projektową obiektów nowo powstających oraz zmiany sposobu użytkowania i adaptacji;
- **uczestniczono w dopuszczaniu do użytku obiektów zrealizowanych.**

W wyżej wymienionym zakresie w 2008 roku :

- wydano 112 uzgodnień i opinii sanitarnych;
- przeprowadzono 115 kontroli w 111 obiektach ;
- wydano 13 decyzji i 98 opinii stwierdzających zgodność wykonania obiektu z dokumentacją projektową i ich dopuszczenie do użytkowania.

Opiniowanie i uzgadnianie warunków powstawania obiektów i ich dopuszczenie do działalności, ma na celu dbałość o poprawę stanu środowiska i o stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej: szkół, urzędów, placówek kultury, obiektów świadczeń zdrowotnych, obiektów branży żywnościowej i placówek handlowych.

W 2008r na wniosek Prezydenta Miasta Sosnowca **uzgodniono 7 projektów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego** dla obszaru gminy Sosnowiec. Analizowane obszary, dla których przystąpiono do uzgadniania planów zagospodarowania przestrzennego to:

- **obszar „Towarowa”**, obejmujący fragment śródmieścia miasta położony pomiędzy ulicami: H. Sienkiewicza, Teatralną, L. Mierosławskiego i Dęblińską;

Obszar „Towarowa” obejmujący fragment śródmieścia miasta położony pomiędzy ulicami: H. Sienkiewicza, Teatralną, L. Mierosławskiego i Dęblińską – charakteryzuje się zagospodarowaniem pod zabudowę mieszkalną i usługi. Obszar ten nie stanowi miejsca o szczególnych warunkach przyrodniczych. Tereny zielone występują jedynie w postaci zadrzewień ulicznych i skwerów.

Obszar Centrum charakteryzuje się znacznym natężeniem hałasu komunikacyjnego i wysokim poziomem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, na który wpływają zarówno trasy drogowe jak i emitory, szczególnie w sezonie grzewczym.

Dla tego obszaru objętego ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego przewidziano realizację różnych funkcji. W większości są one związane z istniejącym już zagospodarowaniem, czyli z funkcją mieszkaniową i usługową. Również przewiduje się wprowadzenie obszarów zieleni oraz komunikacji wewnątrz obszaru objętego planem. Przedmiotowy obszar jest wysoko zainwestowany i zurbanizowany. Proponowane zapisy w planie w dużym stopniu wykorzystują dotychczasowe kierunki, jednocześnie nie powodując zwiększonego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska. Przez wprowadzenie nowych elementów kompozycyjno – przestrzennych, takich jak ciągi piesze, zieleń zapewni się uatrakcyjnienie i podniesienie jakości krajobrazu tej części miasta.

- **obszar „Zagórze – Północ” i „Zagórze – rejon ul. Kosynierów”**, obejmujący teren byłej K.W.K. „Porąbka – Klimontów”, teren oczyszczalni ścieków „Zagórze” oraz tereny zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej w północnej i południowej części planu (przy ul. Romana Dmowskiego i przy ul. Teofila Lenartowicza);

Obszar „Zagórze – Północ” i „Zagórze – rejon ul. Kosynierów” obejmujący teren byłej K.W.K. „Porąbka – Klimontów”, teren oczyszczalni ścieków „Zagórze” oraz tereny zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej w północnej i południowej części planu (przy ul. Romana Dmowskiego i przy ul. Teofila Lenartowicza) –

charakteryzuje się znacznymi skutkami oddziaływania do niedawna czynnych zakładów przemysłowych (głównie kopalń) a mianowicie: degradacją powierzchni ziemi, spowodowanej występowaniem zapadlisk, niecek pogórnich, osuszeniem niektórych obszarów czy składowaniem odpadów poprodukcyjnych. Znaczną część obszaru zajmują nieużytki, jak również zakłady przemysłowe i tereny budowy nowych zakładów oraz zabudowa jednorodzinna.

Dla tego obszaru objętego ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego przewidziano realizację różnych funkcji. W większości są one związane z istniejącym już zagospodarowaniem terenu, walorami przyrodniczymi, jak również potrzebą właściwego wykorzystania terenów po kopalniach.

Teren został przeznaczony pod funkcję mieszkaniową, z uwagi na znaczące walory przyrodnicze – pod zieleń parkowo – leśną a także zieleń nieurządzoną i zieleń izolacyjną. Przewidziano powtórne wykorzystanie obszaru przemysłowego po obiektach kopalni pod funkcję przemysłowo – usługową z właściwymi zabezpieczeniami przed oddziaływaniem na środowisko i zdrowie ludzi. Również dla usprawnienia komunikacji przewidziano budowę i przebudowę dróg zbiorczych, dojazdowych i lokalnych.

- **obszar „Dańdówka”**, obejmujący teren położony w rejonie ul. Romualda Traugutta pomiędzy ulicami: Kalinową i Wojska Polskiego;

Obszar „Dańdówka” obejmujący teren położony w rejonie ul. Romualda Traugutta pomiędzy ulicami: Kalinową i Wojska Polskiego – charakteryzuje się niską i wysoką zabudową mieszkalną z terenami parkingów i zespołów garaży osiedlowych oaz zielenią osiedlową i przyuliczną, a także nieużytkami. Zieleń osiedlowa charakteryzuje się małymi walorami przyrodniczymi. Przedmiotowy obszar znajduje się pod wpływem istniejącej i dawnej działalności człowieka. Działalność górnictwa węgla kamiennego i Kopalni Piasku Podsadzkowego Maczki Bór spowodowała powstanie leja depresyjnego, wpływającego na zmianę poziomu wód gruntowych oraz osiadania terenu związanego z powstawaniem zalewisk. Obszar znajduje się również pod wpływem otaczających arterii komunikacyjnych samochodowych i linii kolejowej, bezpośrednio z nim sąsiadujących, co ma wpływ na jakość powietrza i klimatu akustycznego.

Obszar objęty ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego podzielony został na jednostki planistyczne, spośród których wyodrębniono tereny komunikacji drogowej. Przewidziano dla niego realizację różnych funkcji. W większości są one związane z istniejącym już zagospodarowaniem terenu. Teren został przeznaczony przede wszystkim pod funkcję jedno – i wielorodzinną oraz usług, również pod zieleń urządzoną i izolacyjną. Zaproponowane w planie ulice lokalne oraz dojazdowe, z uwagi na niewielki poziom ruchu, nie będą miały znaczącego wpływu na jakość powietrza i klimatu akustycznego w otoczeniu.

- **obszar „Kresowa”**, obejmujący teren położony wzdłuż drogi krajowej nr 86 i ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego, w rejonie ul. Kresowej, a także wzdłuż południowego brzegu rzeki Brynica;

Obszar „Kresowa” obejmujący teren położony wzdłuż drogi krajowej nr 86 i ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego, w rejonie ul. Kresowej, a także wzdłuż południowego brzegu rzeki Krynica – stanowi jeden z atrakcyjniejszych przyrodniczo terenów miasta, stąd zaplanowano przeznaczyć go pod funkcję rekreacji, sportu i wypoczynku.

Cały obszar objęty ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego podzielony został na strefy funkcjonalne zdeterminowane walorami przyrodniczymi oraz dotychczasowym zagospodarowaniem terenu. Zaplanowano wprowadzenie także niezbędnego połączenia drogami lokalnymi i dojazdowymi dla usprawnienia komunikacji. Obszar ten będzie stanowił część miasta przeznaczoną do zamieszkania i wypoczynku. Będzie również dawał możliwość lokalizacji usług, z zachowaniem warunków ograniczających uciążliwy wpływ na środowisko i zdrowie ludzi.

- **obszar „Gwiazdka 2”,** obejmujący tereny mieszkaniowe i usługowe, położone w rejonie ulic: Marsz. Rydza – Śmigłego oraz Gwiazdki;

Obszar „Gwiazdka 2” obejmujący tereny mieszkaniowe i usługowe, położone w rejonie ulic: Marsz. Rydza – Śmigłego oraz Gwiazdki – stanowi część miasta zajęta przez zabudowę blokową oraz obejmuje tereny parkingów i zespoły garaży osiedlowych, a także zdegradowane powierzchnie otaczające zabudowę.

Obszar objęty ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego przeznaczony został pod realizację różnych funkcji, w większości związanych z istniejącym już zagospodarowaniem terenu: pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną i usług podstawowych, pod tereny parkingów z dojazdami i ciągami pieszymi, pod tereny zabudowy usługowej, związanej z obsługą komunikacji oraz tereny komunikacji. Przewidziano także realizację terenu zieleni urządzonej, z ciągami pieszymi i ścieżkami rowerowymi. Przedmiotowy obszar będzie stanowił część miasta przeznaczoną do zamieszkania i wypoczynku. Również będzie dawał możliwość lokalizacji usług, z zachowaniem warunków ograniczających uciążliwy wpływ na środowisko i zdrowie ludzi.

- **obszar „Zagórze – rejon ul. Szymanowskiego”,** obejmujący tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (w rejonie ul. Kosynierów) i jednorodzinnej (w rejonie ulic: K. Szymanowskiego i T. Lenartowicza), zabudowy usługowej, nieużytków oraz tereny komunikacji;

Obszar „Zagórze – rejon ul. Szymanowskiego” obejmujący tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (w rejonie ul. Kosynierów) i jednorodzinnej (w rejonie ulic: K. Szymanowskiego i T. Lenartowicza), zabudowy usługowej, nieużytków oraz tereny komunikacji – charakteryzuje się niską i wysoką zabudową mieszkalną oraz zielenią osiedlową i przyuliczną o małych walorach przyrodniczych a także nieużytkami. Część dzielnicy Zagórze położonej w rejonie ul. Szymanowskiego jest pod względem przyrodniczym bardzo zróżnicowana. Obszar pomiędzy ulicami Lenartowicza i Południową zajmują nieużytki jako pozostałość po dawnej eksploatacji kamienia wapiennego. Część obszaru pokryta jest fragmentami łąkowymi, a przeważająca część pokryta jest krzewami i zadrzewieniami.

Obszar ten położony jest w otoczeniu zabudowy jednorodzinnej, ale również w otoczeniu tego terenu znajdują się źródła emisji hałasu komunikacyjnego – ruchliwa arteria drogi krajowej.

Przedmiotowy teren został przeznaczony przede wszystkim pod funkcję mieszkaniową jedno – i wielorodzinną oraz usług, jak również pod zieleń urządzoną i izolacyjną. Obszar ten będzie stanowił część miasta przeznaczoną do zamieszkania. Również będzie dawał możliwość lokalizacji usług, z właściwymi zabezpieczeniami przed oddziaływaniem na środowisko i zdrowie ludzi.

- **obszar „Naftowa”**, obejmujący teren położony w rejonie dworca kolejowego Sosnowiec Południowy (osiedle w rejonie ul. Naftowej i ul. Ostrogórskiej) wraz z niezabudowanymi fragmentami gruntów w sąsiedztwie terenów kolejowych.

Obszar „Naftowa” obejmujący teren położony w rejonie dworca kolejowego Sosnowiec Południowy (osiedle w rejonie ul. Naftowej i ul. Ostrogórskiej) wraz z niezabudowanymi fragmentami gruntów w sąsiedztwie terenów kolejowych – charakteryzuje się niską i wysoką zabudową blokową wraz z zielenią i miejscami postojowymi dla samochodów. Ponadto na tym terenie znaczny obszar zajmują tory kolejowe a w ich sąsiedztwie ciągną się tereny otwarte.

Na przedmiotowym terenie znajdują się także zespoły garażowe oraz ogródki działkowe a także w części wschodniej – zakłady produkcyjne i usługowe.

Obszar ten będzie stanowił część miasta przeznaczoną do zamieszkania i wypoczynku oraz do lokalizacji usług, z zachowaniem warunków ograniczających uciążliwy wpływ na środowisko i zdrowie ludzi. Będzie też dawał możliwość rozwoju przedsiębiorczości poprzez wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych pod lokalizację funkcji produkcji.

Przy uzgadnianiu planów zagospodarowania przestrzennego zwracano uwagę na:

- ochronę i kształtowanie ładu przestrzennego miasta, / z uwzględnieniem istniejących układów przestrzennych /,
- na ochronę środowiska, przyrody i działania na rzecz poprawy stanu środowiska,
- na uwzględnianie potrzeb i możliwości rozwoju przedsiębiorczości,
- na ochronę interesów publicznych ponadlokalnych i lokalnych w zakresie uwzględniania potrzeb społeczności ,
- na korzystne przekształcenia terenu ze względów społecznych, gospodarczych i ekologicznych / zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju /.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sosnowcu w zależności od planowanego przeznaczenia terenu przede wszystkim zwracał uwagę na;

- zminimalizowanie uciążliwości związanych z emisją hałasu,
- zminimalizowanie emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego poprzez stosowanie instalacji opartych o nisko emisyjne techniki spalania paliw.
- prawidłowo prowadzoną gospodarkę wodno – ściekową oraz gospodarkę odpadami / w celu ochrony środowiska gruntowo – wodnego /
- zapewnienie szczelnych powierzchni terenów parkingowych,
- stosowanie urządzeń odprowadzających wody opadowe z terenów do kanalizacji deszczowej, wyposażonych w urządzenia podczyszczające,
- odprowadzanie ścieków sanitarnych do miejscowego podsystemu kanalizacji,
- odprowadzanie ścieków poprodukcyjnych do podsystemów kanalizacji z zastosowaniem urządzeń podczyszczających,
- składowanie odpadów w sposób mogący mieć negatywny wpływ na środowisko,
- wyznaczanie lokalizacji pojemników lub kontenerów do czasowego gromadzenia odpadów na etapie projektów budowlanych
- zapewnienie doprowadzania wody w ramach systemów wodociągowych, poprzez rozbudowę sieci wodociągowej.

Dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dokonywano uzgodnień przed wydawaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w oparciu o postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko / w myśl ustawy Prawo Ochrony Środowiska /.

Z ogólnej liczby 23 przedsięwzięć inwestycyjnych - dla 6 przedsięwzięć określano obowiązek sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko:

- budowa stacji paliw (1),
- budowa spopielalni zwłok (1),
- zmiana sposobu użytkowania na zakład środków chemii gospodarczej oraz pojemników z PET (1),
- budowa hali produkcyjno – magazynowej z lakiernią (1),
- budowa centrum usługowo – rekreacyjnego (1),
- realizacja i eksploatacja punktu zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Dokonano 26 uzgodnień środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczących:

- budowy stacji paliw (2),
- przebudowy lub budowy dróg i wiaduktu (5),
- budowy gazociągu i przyłącza gazociągu (2),
- przebudowy ciągu technologicznego – taśmowego separatora (1),
- przebudowy sieci ciepłowniczej (1),
- budowy hali zaplecza warsztatowo – obsługowego dla samochodów ciężarowych (1),
- rozbudowy centrum handlowego (1),
- przebudowy linii produkcyjnej zakładu instalacji do regeneracji mas formierskich (1),
- budowy hali produkcyjno – magazynowej z lakiernią (1),
- budowy zakładu przemysłowego (2),
- rozbudowy hali produkcyjnej (1),
- budowy instalacji do produkcji związków fosforu (1),
- regulacji koryta rzeki Bobrek (1),
- budowy centrum usługowo – rekreacyjnego (1),

- budowy hali magazynowej i placu składowego złomu (1),
- zmiany sposobu użytkowania (4):
 - na hale produkcji, konfekcji i sprzedaży produktów basenowych,
 - na zakład produkcyjny środków chemii gospodarczej oraz pojemników z PET,
 - na zakład odzysku odpadów,
 - na zakład wyrobu w drewnie i usług stolarsko – tartacznych,

W opracowanych uzgodnieniach najczęściej zawarte były warunki dotyczące:

- zminimalizowania uciążliwości budowy przedsięwzięć poprzez ograniczenie prowadzonych prac budowlanych do pory dziennej,
- ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza poprzez stosowanie nisko emisyjnych technik spalania paliw, filtrów, odciągów spalin ze stanowisk pracy oraz prawidłowej wentylacji pomieszczeń,
- ograniczenia uciążliwości hałasu, nie przekraczanie dopuszczalnego poziomu hałasu na terenach chronionych akustycznie,
- ochrony środowiska gruntowo - wodnego poprzez:
 - podczyszczanie odprowadzanych ścieków i wód opadowych z terenów produkcyjno - usługowych, komunikacji i zespołów miejsc postojowych,
 - stosowania utwardzonej, szczelnej powierzchni na tych terenach,
 - selektywnego gromadzenia odpadów w miejscach do tego wyznaczonych,
 - zastosowania szczelności układu i systemu kontrolno - pomiarowego dla przedsięwzięć związanych z przesyłem, gromadzeniem gazu i paliw płynnych,
 - hermetyzację przeładunku i dystrybucji paliw.

Przedmiotem uzgodnień dokumentacji projektowej były również inwestycje nie wymienione w rozporządzeniu w sprawie kwalifikacji przedsięwzięć mogących pogorszyć stan środowiska.

Wśród 55 tego typu uzgodnień dotyczących budowy, rozbudowy czy adaptacji:

- 27 stanowiły obiekty typu żywieniowego, w tym:
 - 11 sklepów branży żywnościowej,
 - 10 lokali gastronomicznych, pubów i punktów małej gastronomii,
 - 3 technologie kuchni,

- 2 herbaciarnie,
- 1 magazyn produktów,
- 18 zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, solarium i odnowy biologicznej,
- 3 gabinetów masażu ,
- 2 sklepów zielarsko – medycznych,
- 1 gabinetu stomatologicznego,
- 1 NZOZ-u,
- 1 dziennego domu pomocy społecznej,
- 1 pracowni reklamy,
- 1 technologii pływalni.

W 2008 roku w ramach nadzoru nad warunkami higieniczno - zdrowotnymi obiektów **przeprowadzono 115 kontroli/ogłędzin w 111 różnego typu obiektach** nowo powstających i w związku ze zmianą sposobu użytkowania.

W wyniku kontroli wydano 13 decyzji i 98 opinii, stwierdzających zgodność wykonania obiektu z dokumentacją projektową i ich dopuszczenie do użytkowania.

Decyzje dotyczyły:

- 2 obiektów typu żywieniowego (pawilonu handlowego pieczywa i hurtowni drobiu i wędlin),
- 2 hal produkcyjnych (1 hali produkcyjno – magazynowej z zapleczem socjalno – biurowym i technicznym),
- 1 hali montażu z budynkiem socjalnym,
- 1 rozbudowy budynku drukarni,
- 1 magazynu wyrobów stalowych, 1 wiaty na odpady niebezpieczne,
- 1 stacji kontroli pojazdów,
- 1 piętra hali wystawienniczej,
- 1 zespołu gabinetów lekarskich,
- 1 budynku biurowego.

Opinie dotyczyły:

- 66 obiektów typu żywieniowego, w tym:
 - 36 sklepów branży żywieniowej,
 - 22 lokali gastronomicznych, pubów i punktów małej gastronomii,

- 2 magazynów – chłodni,
- 2 centrum dystrybucyjnych – hurtowni,
- 1 piekarni,
- 1 centrum cateringowego,
- 1 salonu gier z bufetem,
- 1 obiektu produkcji kanapek,
- 14 obiektów – zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, solarium i odnowy biologicznej,
- 2 NZOZ-ów,
- 1 gabinetu lekarskiego,
- 2 aptek, 1 gabinetu rehabilitacji ,
- 1 gabinetu masażu,
- 1 żłobka,
- 2 gabinetów stomatologicznych,
- 1 sklepu zielarsko – medycznego,
- 2 dziennych domów pomocy społecznej,
- 1 komory przeładunkowej leków,
- 2 hurtowni farmaceutycznych,
- 1 klubu młodzieżowego,
- 1 placówki hospicjum domowego.

Większość odbiorów odbywała się jednorazowo. Zdarzały się jednak sytuacje, kiedy przeprowadzano kilka oględzin w tym samym obiekcie, zanim dopuszczono go do użytkowania. W przypadku stwierdzenia podczas oględzin nieprzygotowania obiektu lub wczesnego etapu realizacji prac budowlanych i adaptacyjnych, odstępowano od odbioru. Wówczas zawieszano prowadzone postępowanie do czasu odpowiedniego przygotowania obiektu / po zrealizowaniu, ustalano nowy termin odbioru i przystępowano do powtórnych oględzin obiektu /.

Podsumowując należy stwierdzić, że obiekty opiniowane w 2008r:

- spełniają wymagania sanitarno – higieniczne;
- zostały zrealizowane z materiałów ogólnie stosowanych i posiadających atesty;
- ich branża nie zmieni ogólnego wizerunku miasta.

VII.
DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO – ZDROWOTNA

Jednym z elementów działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest inicjowanie, organizowanie, koordynowanie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w szkołach, zakładach opieki zdrowotnej, instytucjach i organizacjach.

Adresatami podejmowanych działań są przede wszystkim środowiska:

- dzieci i młodzieży,
- dorosłych,
- profesjonalne grupy zajmujące się prewencją i ochroną zdrowia społeczeństwa.

W 2008 roku realizowano dotychczasowe oraz nowe programy i akcje oświatowo - zdrowotne, odzwierciedlające istotne problemy zdrowotne:

1. „ RADOSNY UŚMIECH – RADOSNA PRZYSZŁOŚĆ ”

Program edukacyjny przeznaczony dla dzieci z klas II szkół podstawowych, pozwalający na włączenie w proces nauczania dzieci odpowiednich nawyków zdrowotnych i higienicznych dotyczących jamy ustnej i zębów.

Program realizowano w 36 placówkach / programem objęto – 1452 dzieci /.

2. „ WOLNOŚĆ ODDECHU – ZAPOBIEGAJ ASTMIE ”

Program edukacyjny adresowany do: uczniów klas I-III szkół podstawowych i ich rodziców oraz do nauczycieli i pielęgniarek środowiska szkolnego. Głównym celem programu jest uświadomienie rodzicom i opiekunom dzieci znaczenia wczesnej profilaktyki astmy oraz zmiana percepcji dziecka z astmą jako osoby z pełnymi możliwościami rozwojowymi.

Program realizowano w 8 szkołach podstawowych / Nr : 8, 9, 15, 20, 23, 29, 39 oraz 45 z Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 2 /.

Działaniami objęto: 846 uczniów + 687 rodziców dzieci + 203 nauczycieli.

Do edycji 2008 / 2009 w/w programu przystąpiło 5 kolejnych szkół podstawowych / Nr: 1, 10, 18, 21 i 40/ - przeprowadzono szkolenie dla koordynatorów szkolnych programu. Oraz przekazano materiały edukacyjne dla uczniów, rodziców i nauczycieli.

3. „ TRZYMAJ FORMĘ ”

Program zatwierdził do realizacji Główny Inspektor Sanitarny a jego współrealizatorami są:

- Ministerstwo Edukacji Narodowej,
- Ministerstwo Sportu,
- Instytut Żywności i Żywienia.

Celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety.

Realizacja programu “Trzymaj Formę”oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym, opracowują własne metody propagowania zasad zdrowego stylu życia, zarówno w szkole, jak i w swojej rodzinie.

Program realizowano w:

- 21 szkołach gimnazjalnych,
- 10 szkołach podstawowych.

W programie uczestniczyło:

4879 uczniów + 4145 rodziców + 395 osób ze środowiska szkolnego.

Własne projekty edukacyjne opracowano w 18 szkołach.

Wspólnie z Zespołem Szkół Ogólnokształcących Nr 9 w Sosnowcu, Wydziałem Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki oraz Wydziałem Kultury i Sztuki Urzędu Miejskiego w Sosnowcu - zorganizowano Turniej “Żyj zdrowo– trzymaj formę” / w turnieju udział wzięło 15 szkół gimnazjalnych; nagrody ufundował Urząd Miejski, oprawę logistyczną zapewnił Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 9 /.

4. PROGRAM OGRANICZANIA ZDROWOTNYCH NASTĘPSTW PALENIA TYTONIU W POLSCE

- Kampania Społeczna pt. „Młodość wolna od papierosa” 31.05. - 31.08.2008 r.
- Światowy Dzień bez Tytoniu - 31.05.2008 r.
- Światowy Dzień Rzucania Palenia – 20.11.2008 r.

Celem tych przedsięwzięć jest powszechna edukacja zdrowotna, tworzenie i upowszechnianie mody na niepalenie, upowszechnianie idei wolnych od dymu tytoniowego miejsc publicznych, pomoc w rzucaniu nałogu, ochrona przed biernym paleniem oraz popularyzacja konkursu „Rzuć palenie razem z nami”.

Przeprowadzono 2 akcje profilaktyczne z udziałem nauczycieli i uczniów z Zespołu Szkół Technicznych i Licealnych oraz pielęgniarek z Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego w Sosnowcu w centrum miasta, w przejściu podziemnym pod Dworcem PKP / od ul.3 Maja do ul. Kilińskiego/ .

Akcje polegały na zorganizowaniu punktów informacyjno - konsultacyjnych, w których:

- udzielano porad,
- zachęcano do rzucania palenia,
- wykonywano pomiary: ciśnienia krwi, wagi i wzrostu ciała
- wykonywano pomiary tkanki tłuszczowej, złogów i zanieczyszczeń w organizmie człowieka.

Akcje cieszyły się dużym zainteresowaniem. W punktach informacyjno - konsultacyjnych pojawiali się nie tylko nałogowi palacze, ale też ci, którym udało się skończyć z nałogiem. Po ulotki przychodziły również osoby, które same nie palą i chcą do tego nakłonić swoich najbliższych. Mieszkańcy Sosnowca, przechodnie, ludzie dorośli, młodzież otrzymywali poradniki pt. „Jak rzucić palenie”, ulotki, broszurki na temat skutków palenia, wpływu nikotyny na organizm człowieka oraz aspektów medycznych, społecznych i ekonomicznych palenia tytoniu / ogółem rozdano ~ 4000 ulotek /.

- informowano o Telefonicznej Poradni Pomocy Palącym / 0801 108 108 /,
- skandowano hasła prozdrowotne,
- rozdawano jabłka / sponsorowane przez Market „Billa” / ludziom, którzy deklarowali chęć rzucenia palenia i wypełnili testy / motywacji i uzależnienia /.

Akcje udało się zorganizować dzięki zaangażowaniu wszystkich wyżej wymienionych instytucji i przychylności Dyrekcji PKP w Katowicach. Do udziału w akcjach zaproszono media : „Dziennik Zachodni”, radio „Eska”.

W ramach realizacji Kampanii Społecznej „Młodość Wolna od Papierosa ” przeprowadzono narady z kierownikami:

- klubów osiedlowych / „Kalinówka”, „Ziemowit”, „XIII Muz” /,
- Klubu Studenckiego „Antidotum”,

- Miejskiego Klubu „Maczki”,
- Miejskiego Domu Kultury „Kazimierz”.

Ustalono formy realizacji Kampanii „Młodość Wolna od Papierosa”, przekazano materiały edukacyjne / plakaty, smycze i koszulki z hasłem „Nie Palę” /.

Nawiązano współpracę z właścicielami 3 pubów i zobowiązano ich do wyeksponowania plakatów antytytoniowych autorstwa A. Pągowskiego w lokalach.

5. PROFILAKTYKA HIV/AIDS

- **Multimedialna kampania Społeczna „Wróć bez HIV”**
- **Światowy Dzień AIDS - 1 grudzień 2008r.**

Wspólnie z Wydziałem Zdrowia Urzędu Miejskiego w Sosnowcu zorganizowano / dla uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych / konkurs wiedzy o HIV/AIDS:

„HIV i AIDS nie zna granic – może dotyczyć także Ciebie” .

Konkurs składał się z etapu szkolnego i miejskiego / poprzedzony był edukacją prowadzoną przez nauczycieli, która objęła około 2000 uczniów z drugich klas /.

Etap miejski odbył się w dniu 01.12.2008 r. w Gimnazjum Nr 15 w Sosnowcu.

Do etapu miejskiego przystąpiło 33 uczniów z 17 szkół ponadgimnazjalnych publicznych, niepublicznych i prywatnych /.

Nagrody ufundował Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Sosnowcu

Podczas trwania konkursu obecni byli przedstawiciele lokalnych mediów:

- „Dziennika Zachodniego”,
- „Wiadomości Zagłębia”.

W ramach realizacji Kampanii Społecznej „Wróć bez HIV” przeprowadzono narady z przedstawicielami 9 biur podróży i przekazano materiały edukacyjne / plakaty, broszurki i inne / do wyeksponowania i wykorzystania przez klientów biur.

Podczas pleneru muzycznego „Lato z Muzyką” współpracowano z Miejskim Domem Kultury „Kazimierz” przy organizacji punktu promującego Kampanię .

6. ŚWIATOWY DZIEŃ ZDROWIA

Hasło Światowej Organizacji Zdrowia

„Chrońmy zdrowie przed wpływem zmian klimatycznych”

Wspólnie z IV Liceum Ogólnokształcącym im. S. Staszica w Sosnowcu zorganizowano **Forum dla młodzieży „ Nasza ziemia – Nasze zdrowie ”**, w którym udział wzięło 90 uczniów z sosnowieckich liceów.

Na forum prezentacje multimedialne przedstawiali:

- pracownicy naukowcy Instytutu Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego,
- pracownicy naukowcy Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego,
- uczniowie sosnowieckich liceów.

Na przestrzeni 2008 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sosnowcu:

- prowadził poradnictwo metodyczne, merytoryczne i organizacyjne dla osób zajmujących się działalnością oświatowo - zdrowotną i promocją zdrowia w szkołach, zakładach opieki zdrowotnej oraz dla instytucji i organizacji;
- prowadził dystrybucję materiałów: plakatów, ulotek, broszurek, książek, płyt CD;
- organizował szkolenia oraz narady dla koordynatorów i realizatorów programów i akcji;
- współpracował w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia z Urzędem Miejskim, Zakładem Lecznictwa Ambulatoryjnego, Instytutem Medycyny Pracy, Wydziałem Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, Zarządem Rejonowym Polskiego Czerwonego Krzyża, lokalnymi mediami.

Skala i zakres problemów oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia wykracza daleko poza sferę działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej, stąd konieczność aktywizacji w tym zakresie wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach również eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.